Μακεδονικά

Τόμ. 1

Πατριαρχικά πράξεις, φερμάνια και άλλα τινά έγγραφα

Α. Σιγάλας

doi: [10.12681/makedonika.9134](https://doi.org/10.12681/makedonika.9134)

Copyright © 2016, Α. Σιγάλας

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Σιγάλας Α. (2017). Πατριαρχικά πράξεις, φερμάνια και άλλα τινά έγγραφα. *Μακεδονικά*, 1, 277–323.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.9134>

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑΙ ΠΡΑΞΕΙΣ, ΦΕΡΜΑΝΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΤΙΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

1. Δύο Πατριαρχικαὶ Πράξεις Σωφρονίου τοῦ Β' καὶ Ἀνθίμου τοῦ Γ'.

Εἰς τὸ «Τμῆμα Χειρογράφων καὶ Πανομοιοτύπων» τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ἐναπόκεινται δύο πατριαρχικαὶ πράξεις, Σωφρονίου τοῦ Β' καὶ Ἀνθίμου τοῦ Γ', τῶν ὁποίων τὸ κείμενον, ἀνέκδοτον μέχρι τοῦδε, δὲν θεωροῦμεν ἄσκοπον νὰ δημοσιεύσωμεν ἐνταῦθα, τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον τοῦ ἐνὸς ἐξ αὐτῶν τὸ περιεχόμενον ἀφορᾷ εἰς τὴν Μητροπολιν Σιρωμνίτης. Καὶ τὰ δύο ταῦτα σιγίλλια προέρχονται ἐξ ἀγορᾶς ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου.¹⁾

α) Πατριαρχικὴ Πράξις Σωφρονίου τοῦ Β' ἔτ. 1779.²⁾

Διὰ τῆς πατριαρχικῆς ταύτης πράξεως διορίζεται Μητροπολίτης Λευκάδος ὁ ἐκλεγείς Ἱερομόναχος Ἰωακείμ, χειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως Ναυπλίου καὶ Ἀρτῆς Ἰακώβου, συλλειτουργούντων τοῦ Χειμάρρα καὶ Δελβίνου Ἰωαννικίου καὶ τοῦ Ραδοβισδίου Παΐσιου.

Ἐκ περγαμνῆς, διατηρουμένης καλῶς καὶ ἐχούσης διαστάσεις 0,635 πλ. × 0,90 ὕψ. μετὰ τῆς γλώσσης, ὅσον προχωρεῖ πρὸς τὰ κάτω ἡ περγαμνὴ στενεύει καὶ καταλήγει εἰς τὴν ἐλικοειδῆ γλώσσαν κείμενον 0,36 πλ. × 0,58 ὕψ., στίχ. 35 μετὰ τῆς πατριαρχικῆς ὑπογραφῆς καὶ τοῦ πρωτοκόλλου· μολυβδόβουλλον 0,065 πλ. × 0,06 ὕψ., κρέμεται διὰ δεσμίδος μεταξίνων κυανοῦ χρώματος νημάτων, διερχομένης δι' ὁπῶν, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ μὲν ἔξ — ἀνὰ δύο ὀριζοντίως — εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ κυρίου σώματος τῆς περγαμνῆς, δύο δὲ ἄλλαι καθέτως ἐπὶ τῆς γλώσσης· ἡ ὀριζοντία ἀπόστασις τῶν ἔξ ὁπῶν εἶναι 0,12, ἡ κάθετος 0,06, τῶν δὲ δύο ἐπὶ τῆς γλώσσης 0,05· ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τοῦ μολυβδοβούλλου ὑπάρχει, ὡς συνήθως, ἡ εἰκὼν τῆς Παναγίας μετὰ τοῦ βρέφους Χριστοῦ, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης παρόμοιον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Πατριάρχου Σωφρονίου κείμενον. Τὰ ἀρχικὰ γράμματα ΟΥ εἶναι διακεκοσμημένα καὶ τὸ μὲν πρῶτον σημεῖον Ο ἔχει μέγεθος 0,045 πλ. × 0,11 ὕψ. καὶ σχηματίζεται διὰ δύο σχηματοποιημένων πτηνῶν, ἀετῶν, ἐκ τοῦ στόματος τῶν ὁποίων προβάλλει ἀνὰ εἰς ἕτερος ἀετός, φέρων στέμμα ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ· οἱ δύο οὗτοι ὁμοῦ σχηματίζουν τὸν δικέφαλον ἀετόν, εἰς τὸ μέσον καὶ ὑπεράνω τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ἡ πατριαρχικὴ μίτρα. Τὸ δεύτερον σημεῖον Υ ἔχει ὕψος ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ ὕψος πέντε στίχων τοῦ κειμένου ἤτοι 0,05 ἐκ., σχηματίζεται δ' ἐπίσης διὰ συμπλέγματος πτηνοῦ καὶ φυτῶν. Ἡ πατριαρχικὴ πράξις ἐξεδόθη ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Σωφρονίου τοῦ Β'. Ἡ χρονολογία ἐγγραφή διὰ μεγαλυτέρων καὶ παχυτέρων γραμμάτων. Τμήματος αὐτοῦ παραθέτομεν ἐνταῦθα πανομοιότυπον.

1. Βλ. Α. ΣΙΓΑΛΑ, Ἀρχεῖα καὶ Βιβλιοθήκαι Δυτικῆς Μακεδονίας. Θεσσαλονίκη 1939. Σελ. 170-171.

2. Πατριαρχία Σωφρονίου τοῦ Β' = 1774-1780.

2
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000
 1001
 1002
 1003
 1004
 1005
 1006
 1007
 1008
 1009
 1010
 1011
 1012
 1013
 1014
 1015
 1016
 1017
 1018
 1019
 1020
 1021
 1022
 1023
 1024
 1025
 1026
 1027
 1028
 1029
 1030
 1031
 1032
 1033
 1034
 1035
 1036
 1037
 1038
 1039
 1040
 1041
 1042
 1043
 1044
 1045
 1046
 1047
 1048
 1049
 1050
 1051
 1052
 1053
 1054
 1055
 1056
 1057
 1058
 1059
 1060
 1061
 1062
 1063
 1064
 1065
 1066
 1067
 1068
 1069
 1070
 1071
 1072
 1073
 1074
 1075
 1076
 1077
 1078
 1079
 1080
 1081
 1082
 1083
 1084
 1085
 1086
 1087
 1088
 1089
 1090
 1091
 1092
 1093
 1094
 1095
 1096
 1097
 1098
 1099
 1100
 1101
 1102
 1103
 1104
 1105
 1106
 1107
 1108
 1109
 1110
 1111
 1112
 1113
 1114
 1115
 1116
 1117
 1118
 1119
 1120
 1121
 1122
 1123
 1124
 1125
 1126
 1127
 1128
 1129
 1130
 1131
 1132
 1133
 1134
 1135
 1136
 1137
 1138
 1139
 1140
 1141
 1142
 1143
 1144
 1145
 1146
 1147
 1148
 1149
 1150
 1151
 1152
 1153
 1154
 1155
 1156
 1157
 1158
 1159
 1160
 1161
 1162
 1163
 1164
 1165
 1166
 1167
 1168
 1169
 1170
 1171
 1172
 1173
 1174
 1175
 1176
 1177
 1178
 1179
 1180
 1181
 1182
 1183
 1184
 1185
 1186
 1187
 1188
 1189
 1190
 1191
 1192
 1193
 1194
 1195
 1196
 1197
 1198
 1199
 1200
 1201
 1202
 1203
 1204
 1205
 1206
 1207
 1208
 1209
 1210
 1211
 1212
 1213
 1214
 1215
 1216
 1217
 1218
 1219
 1220
 1221
 1222
 1223
 1224
 1225
 1226
 1227
 1228
 1229
 1230
 1231
 1232
 1233
 1234
 1235
 1236
 1237
 1238
 1239
 1240
 1241
 1242
 1243
 1244
 1245
 1246
 1247
 1248
 1249
 1250
 1251
 1252
 1253
 1254
 1255
 1256
 1257
 1258
 1259
 1260
 1261
 1262
 1263
 1264
 1265
 1266
 1267
 1268
 1269
 1270
 1271
 1272
 1273
 1274
 1275
 1276
 1277
 1278
 1279
 1280
 1281
 1282
 1283
 1284
 1285
 1286
 1287
 1288
 1289
 1290
 1291
 1292
 1293
 1294
 1295
 1296
 1297
 1298
 1299
 1300
 1301
 1302
 1303
 1304
 1305
 1306
 1307
 1308
 1309
 1310
 1311
 1312
 1313
 1314
 1315
 1316
 1317
 1318
 1319
 1320
 1321
 1322
 1323
 1324
 1325
 1326
 1327
 1328
 1329
 1330
 1331
 1332
 1333
 1334
 1335
 1336
 1337
 1338
 1339
 1340
 1341
 1342
 1343
 1344
 1345
 1346
 1347
 1348
 1349
 1350
 1351
 1352
 1353
 1354
 1355
 1356
 1357
 1358
 1359
 1360
 1361
 1362
 1363
 1364
 1365
 1366
 1367
 1368
 1369
 1370
 1371
 1372
 1373
 1374
 1375
 1376
 1377
 1378
 1379
 1380
 1381
 1382
 1383
 1384
 1385
 1386
 1387
 1388
 1389
 1390
 1391
 1392
 1393
 1394
 1395
 1396
 1397
 1398
 1399
 1400
 1401
 1402
 1403
 1404
 1405
 1406
 1407
 1408
 1409
 1410
 1411
 1412
 1413
 1414
 1415
 1416
 1417
 1418
 1419
 1420
 1421
 1422
 1423
 1424
 1425
 1426
 1427
 1428
 1429
 1430
 1431
 1432
 1433
 1434
 1435
 1436
 1437
 1438
 1439
 1440
 1441
 1442
 1443
 1444
 1445
 1446
 1447
 1448
 1449
 1450
 1451
 1452
 1453
 1454
 1455
 1456
 1457
 1458
 1459
 1460
 1461
 1462
 1463
 1464
 1465
 1466
 1467
 1468
 1469
 1470
 1471
 1472
 1473
 1474
 1475
 1476
 1477
 1478
 1479
 1480
 1481
 1482
 1483
 1484
 1485
 1486
 1487
 1488
 1489
 1490
 1491
 1492
 1493
 1494
 1495
 1496
 1497
 1498
 1499
 1500
 1501
 1502
 1503
 1504
 1505
 1506
 150

Κείμενον

† Σωφρόνιος ἐλέω θ(εο)ῦ ἀρχ(ιεπίσκο)πος Κωνσταντινουπόλε(ως) Νέας Ρώμης καὶ οἴκουμ(ενικ)ὸς Πατριάρχ(ης).

Οὐ στενά, οὐδ' ὁρίοις μικροῖς ἐμπεριειλημμένα τὰ προνόμια τοῦ ἁγιοτάτου τούτου ἀποστολικοῦ πατριαρχικοῦ, καὶ οἴκουμενικοῦ θρόνου τῆς νέας Ρώμης, ἀλλ' ἐπὶ πολὺν πλατυνόμενα καὶ τὴν ὑπεροχὴν πλουτοῦντα ὡς τοῖς πᾶσι | καθωμολόγηται· πρὸς τοῖς ἄλλοις οὖν, ὧν πλουτεῖ προνομίων καὶ τουτὶ κεκλήρωται τὸ ὑπερανεστηκέναι ἐν πολλοῖς τῶν ἄλλων οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ τῷ μὴ κατὰ τοὺς λοιποὺς τὰ τῆς ἐλευθέρου αὐτῷ διαίτης πρὸς τὰ ἀπανταχοῦ τῶν ὀρθοδόξων συ | στήματα περιορίζεσθαι· αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι τῶν ἐν αὐτονομίᾳ διϋθινομένων ἁγιοτάτων ἐκκλησιῶν, οἷα πον σφαίρα ἅμα τῇ κατ' αὐτὴν κυκλικῇ δινήσει, ὁρισμένον ἐπίστανται τὸ σφῶν περιφερὲς πρὸς τὰ ἔξω τῆς περιφερείας, ὁδ' οὕτοισι τῆς | βασιλίδος τῶν πόλεων ὁ οἴκουμενικὸς φαιμέν καὶ ἁγιοτάτος θρόνος δίκην ἡλίον ἀπανταχοῦ διαυγάζων καὶ ἅπαν τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα φωτίζων ταῖς τῆς εὐσεβείας θείαις μαρμαρυγαῖς πᾶν νέφος καὶ σκότος κακοδοξίας ἀπελαύνειν με | μάθηκε, νομοθετεῖν τε καὶ θεσπίζειν τὰ κάλλιστα τῶν νεαρῶν καὶ κανόνων ἐπὶ τε τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ κοσμικῶν ὑποθέσεων τοῦτο φύσις αὐτοῦ ἐξ ἀρχῆς. Σημεῖον δὲ τὸ καὶ τὰ παρ' ἐκάστοις ἀμφισβητούμενα τῶν ὀρθοδόξων αὐ |θεντικῆς κατ' ἐκκλητον δύνανται ἀνέχειν εἰς ἑαυτὸν διαλυόμενα ὅσα καὶ ἱκμάδας καὶ ἀπὸ γῆς ἀναθυμιάσεις ὁ μέγας οἶδεν ἀνιάσθαι φωσφόρος. Οὗτος τοίνυν καὶ ἐπισκόπους προχειρίζεται καὶ ἐγκαθιστᾷ διὰ τῆς θείας χάριτος, δωρε | ἄς τε καὶ ἐξουσίας τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ πνεύματος τῆς τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίας οὐ μόνον ταῖς ὑπ' αὐτὸν ἤδη τελούσαις καὶ πολιτικῆς ἀρχῆς ὅροις τοῖς αὐτοῖς ἐγγραφομέναις, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἄλλαις ὅσαι ἐκτόπιαι μὲν ὀρθότητι δὲ ἐπισεμνύνονται πίστεως | ταῦτα μὲν δὴ ἄλλα τε πλεῖστα ἐπ' ἄλλοις πρεσβεῖα φέρει λαβὼν ἀνέκαθεν παρὰ τε τοῦ παλαιγενοῦς αἰῶνος καὶ γραφῶν καὶ παρ' ἧς ἔλαχεν ἀνωτάτω ἐς δεῦρο ἀρχῆς· τοῦ γὰρ παγκοσμίου σκήπτρου ἅμα τῇ συγκλήτῳ μετενεχθέντος τῇ ἐν καλλίστῳ κειμένῃ ταύτῃ | πόλει τοῦ Βύζαντος (οἷα πον καὶ νῦν ὁρᾷτε ὑπερβασιλεύουσα) οὐδενὸς τῶν πρεσβείων ἢ κατ' αὐτὴν ἐκκλησία ἡμοίωρησε τὴν ἀνωτάτω καθέδραν ἀπολαβοῦσα ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς κατὰ παντὸς ἀποστολικοῦ θρόνου ἀφ' ἧς δὴ ὡς ἀπὸ σκοπιᾶς περισκοποῦσα τὰ ἅπαντα | χοῦ καὶ τὰς πνευματικὰς ἀεννάως ἐπαντοῦσα χάριτας παντὶ τῷ χριστιανύμῳ πληρώματι δέχεται μὲν εὐμενῶς τὰ παρ' ἐκάστης τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν τῇ αὐτῆς κηδεμονίᾳ συνεχῶς ἀνατιθέμενα πληροῦν δὲ τὰς εὐλόγους αὐτῶν αἰτήσεις οὐκ ἐπανδύεται ὡς ἂν μὴ | δεμία τῶν καθηκόντων αὐτῇ στερήσοιτο ἀλλ' ὀρθῶς καὶ θεοφιλῶς ἐκάστη διεξάγοιτο διαδοχαῖς ἀρχιερατικῆς ἀξίας καὶ χάριτος ἐπικοσμουμένη. Τῆς οὖν ἁγιοτάτης ἀρχιεπισκοπῆς Λευκάδος καὶ ἁγίας

5

10

Μαύρας ἄρτι ἐν στερήσει ἀρχιερατικῆς ἐπισκέψεως καὶ | ἀπροστατεύτου δια-
 μεινάσης ἄτε τοῦ ἐν αὐτῇ πνευματικῶς προϊσταμένου κυρ Μελετίου τὸ ζῆν ἐκ-
 μετρήσαντος καὶ πρὸς τὰς αἰωνίους μονὰς μεταστάντος καὶ δὴ καὶ ἐκλογῆς
 κατὰ χώραν γενομένης ὑπὸ τοῦ ἐκεῖσε εὐαγοῦς κλήρου καὶ παντὸς τοῦ ὀρθο-
 δόξου συστήματος κατὰ | τὴν ἐπικρατοῦσαν τοπικὴν συνήθειαν ἀξίωσις ἡμῖν
 ἤδη προσηνέχθη κοινὴ προχειρίσασθαι καὶ ταύτῃ τὸν ἀξίως προτιμηθησόμε-
 νον τοῦ ἐκεῖσε ὀρθοδόξου λαοῦ καὶ εὐσεβῶς ποιμανοῦντα τὸ λογικὸν τοῦτο
 15 τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον· ὅθεν κατὰ τὴν τῶν θείων καὶ ἱερῶν νόμων | διακέ-
 λευσιν ἐπὶ πολλὸν χρόνον καὶ κατὰ τὴν ἱερὰν κανονικὴν διατύπωσιν δι' ἡμε-
 τέρας πατριαρχικῆς ἐκδόσεως ψήφων κανονικῶν γενομένων ὑπὸ τῶν πλησιο-
 χώρων τούτων ἀρ | χιερέων τοῦ τε ἱερωτάτου μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ
 Ἀρτης ὑπερέτιμον καὶ ἐξάρχον πάσης Αἰτωλίας κυρ Ἰακώβου καὶ τῶν θεο-
 φιλεστάτων τούτων ἐπισκόπων τοῦ τε Χειμάρρας καὶ Δελβίνου κυρ Ἰωαννι-
 κίου καὶ τοῦ Ραδοβισδίου κυρ Παΐσιου τῶν ἐν ἀγίῳ | πνεύματι ἀγαπητῶν
 ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν προεκρίθη τῶν ἄλλων ὡς ἄξιος καὶ ἀρμό-
 διος εἰς διαδοχὴν τῆς ποιμαντικῆς αὐτῆς ράβδου ὁ δοσιώτατος ἐν ἱερομονά-
 χοις κυρ Ἰωακείμ ἀνὴρ ἐπὶ ὀρθότητι πίστεως καὶ βίου σεμνότητι καὶ ἡθῶν
 | κοσμιότητι καὶ ταῖς ἄλλαις ὅσαις πρόπονται ἀρχιερεῦσιν ἀρεταῖς μεμαρτυ-
 ρημένος παρὰ παντὸς τοῦ ἐκεῖσε ὀρθοδόξου πληρώματος καὶ κοινῇ προκε-
 κλημένος εἰς πνευματικὴν αὐτῶν ἐπίσκεψιν· οὗτος οὖν τῇ χάριτι καὶ ἐξουσίᾳ
 τοῦ παναγίου καὶ ζωο | ποιοῦ καὶ τελεταρχικοῦ πνεύματος κεχειροτόνηται
 κατὰ τόπον δι' ἡμετέρας πατριαρχικῆς ἐκδόσεως ὑπὸ τοῦ διαληφθέντος ἱερω-
 20 τάτου μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἀρτης ἔχοντος συλλειτουργοῦντας καὶ
 τοὺς εἰρημένους τούτους δύο συναδελ | φούς ἀρχιερεῖς καὶ ἀναδέδεικται γνή-
 σιος καὶ νόμιμος καὶ κανονικὸς ἀρχιερεὺς καὶ πνευματικὸς ποιμὴν καὶ προ-
 στάτης τῆς ἀγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς ταύτης· ὀφείλει τοίνυν ὁ διαληφθεὶς θεο-
 φιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος Λευ | κάδος καὶ ἀγίας Μαύρας ἐν ἀγίῳ πνεύματι
 ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς κυρ Ἰωακείμ χερσὶν ἀμφοτέραις
 ἀντιλαβέσθαι αὐτῆς καὶ πάσης τῆς ὑποκειμένης αὐτῇ ἐνορίας, ἐδλογεῖν τε καὶ
 ἀγιάζειν ἀρχιερα | τικῶς πάντας τοὺς ἐν αὐτῇ εὐσεβεῖς καὶ ὀρθοδόξους χρι-
 στιανοὺς καὶ πάντα τὰ ἀρχιερατικὰ ἐκτελεῖν μετὰ τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου
 ἐγκαθιδρύσεως κρίνειν τε καὶ ἀνακρίνειν κανονικῶς πᾶσαν ἐμπίπτουσαν ἐκ-
 κλησιαστικὴν ὃ | πόθεσιν καὶ εἰς τὸν τοῦ δικαίου τόπον ἀποκαθιστᾶν κληρι-
 κούς τε καὶ ἀναγνώστας σφραγίζειν καὶ ὑποδιακόνους καὶ διακόνους χειρο-
 τονεῖν καὶ εἰς τὸ τῶν πρεσβυτέρων προβιβάζειν ἀξίωμα, μοναχοὺς τε καὶ μο-
 ναζούσας κείρειν | θείους ναοὺς καθιεροῦν, ἐπὶ σταυροπηγίοις ἰδίῳις πνευ-
 ματικὸν πατέρας καθιστᾶν δι' ἰδίων ἐνταληγῶν καὶ καταρτίζειν καὶ νου-
 25 θετεῖν τὸν ἐν αὐτῇ χριστιάνημον λαὸν πάντα τὰ ψυχοφελῆ καὶ σωτήρια οὐ μό-
 νον ταῖς | ἀπὸ γλώττης νουθεσίαις, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον ταῖς ἀπὸ τοῦ ἰδίου
 βίου χειραγωγαῖς καὶ ποδηγετεῖν τὸ ἐκεῖσε λογικὸν τοῦ Χ(ριστο)ῦ ποίμνιον

εἰς νομὰς σωτηρίους τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος τὰ πάντα τοῖς πᾶσι γινόμενος, ἵνα τοὺς | πάντας ἢ πλείονας κερδήσῃ κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον καὶ δεσπό-
ζειν πάντων τῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ταύτης κτημάτων τε καὶ πραγμάτων καὶ
ἀφιερωμάτων κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων τῶν τε ἥδη ὄντων καὶ | τῶν μετέ-
πειτα προσκτηθησομένων αὐτῇ καὶ ὡς οἶον τε φροντίζειν τῆς τούτων ἀνέξ-
σεώς τε καὶ βελτιώσεως καὶ τᾶλλα πάντα ἐκτελεῖν ὅσα ἀρχιερεῦσιν ἀνήκει
ὀφείλοντος καὶ παντὸς τοῦ ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ | ταύτῃ ὁρθοδόξου συστήματος
ἀπονέμειν τῇ θεοφιλίᾳ αὐτοῦ πᾶσαν τιμὴν καὶ εὐλάβειαν καὶ τὸ προσήκον
σέβας καὶ τὴν εὐπέθειαν καὶ τὴν δεξίωσιν καὶ ὑπέκειν αὐτῷ ὡς ἀρχιερεῖ
γνησίῳ καὶ πνευματικῷ | αὐτῶν ποιμένι τε καὶ προστάτῃ καὶ συντρέχειν καὶ
βοηθεῖν αὐτῷ εἰς πάσας τὰς ἐμπιπτούσας χρεῖας καὶ ὑποθέσεις αὐτοῦ· πρό-
πουσα γὰρ καὶ ὀφειλομένη ὑπάρχει πρὸς τὴν θεοφιλίαν αὐτοῦ ἢ παρὰ τῶν
γνησίων αὐ | τοῦ πνευματικῶν τέκνων συνδρομῇ καὶ βοήθειᾳ ὅσα τὰ μέλη 30
πρὸς τὴν ἑαυτῶν κεφαλὴν ὑπουργεῖν καὶ συντελεῖν συνετάχθησαν, ἀλλὰ καὶ
κλίνειν τὸν αὐχένα ταῖς ἀρχιερατικαῖς αὐτοῦ συμβουλαῖς, ἐπιταγαῖς τε καὶ
νουθεσίαις | αὐτοῖς προσοφείλεται· ἡ γὰρ πρὸς τὴν αὐτοῦ θεοφιλίαν ἀπονεμο-
μένη καὶ γιγνομένη τιμὴ πρὸς ἡμᾶς ἀναφέρεται καὶ δι' ἡμῶν πρὸς Θεὸν οὗ
τύπον ἐπὶ γῆς οἱ ἀρχιερεῖς σώζουσιν. Ἐπὶ τούτοις | οὖν ἅπασι καὶ ἡ πα-
ροῦσα ἡμετέρα πατριαρχικὴ ἐν μεμβράναις προᾶξις ἀπολυθεῖσα δέδοται τῷ
διαληφθέντι θεοφιλεστάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Λευκάδος καὶ ἁγίας Μαύρας καὶ
Ἰωακείμ εἰς διηνεκὴ ἀσφάλειαν.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ χιλιοσιτῷ ἑπτακοσιοσιτῷ ἑβδομηκοσιτῷ ἑννάτῳ
κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον ἐπινεμήσεως δεκάτης τρίτης.

† Σωφρόνιος ἐλέω θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσ(αντινου)πόλεως
νέας ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

β) Πατριαρχικὴ προᾶξις Ἀνθίμου τοῦ ς' ἔτ. 1846¹⁾

Διὰ τῆς πατριαρχικῆς ταύτης πράξεως διορίζεται Μητροπολίτης τῆς
ἐπαρχίας Σιρωμνίτης ὁ πρόφην Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἐλαίας Ἀν-
θίμος ὁ Ἰβηρίτης.

Ἐκ κακῶς διατηρουμένης σήμερον περγαμνῆς, 0,53 πλ. × 0,73 ὑψ., κείμενον
0,46 πλ. × 0,50 ὑψ., στίχ. 33 μετὰ τῆς πατριαρχικῆς ὑπογραφῆς καὶ τοῦ πρωτοκόλλου,
γλῶσσα στρογγύλῃ ἡμικυκλικῇ, μολυβδόβουλλον δὲν σώζεται, ὅπαι ἀνά δύο παραλ-
λήλως, ἀνά τρεῖς δὲ καθέτως ἀπολήγουσαι εἰς ἑβδόμην, ἡ ὁποία μετὰ τῶν δύο τε-
λευταίων παραλλήλων σχηματίζει τρίγωνον· ἀπόστασις ὁρίζοντιά τῶν ὁπῶν 0,06, κά-
θετος 0,05. Τὸ πρῶτον ἀρχικὸν γράμμα Π μεγαλύτερον καὶ καλλιγραφικώτερον τῶν
λοιπῶν. Ἡ πατριαρχικὴ αὕτη προᾶξις εὐρίσκεται σήμερον ἐν κακῇ καταστάσει, οὕτως
εἰς τινα σημεῖα, ἰδίως τῶν πτυχώσεων, καθίσταται ἀδύνατος ἡ ἀνάγνωσις. Κάτωθεν
τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Πατριάρχου δεξιὰ ὑπάρχει ἡ ὑπογραφή τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου·
μέγας λογοθέτης Νικόλαος Ἀριστάρχης.

1. Πρώτη πατριαρχία Ἀνθίμου τοῦ 6ου = 1845-1848.

Κείμενον

† Ἀνθιμος ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Πᾶς ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, φησὶν ὁ οὐρανοβάμων Ἀπόστολος. Καὶ γὰρ οὗτος ἀξιούμενος τῶν θείων μαρμαρυγῶν διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν | δοθείσης τελετουργικῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος μεταδίδωσι τοῖς πιστοῖς τὰ χαρίσματα, καὶ μεσίτης ὑπὲρ αὐτῶν καθίσταται πρὸς Θεόν, καὶ φῶς τῶν ὑπ' αὐτὸν πιστῶν, κατὰ τὸ θεόφθεγκτον λόγιον « ὑμεῖς ἐστέ τὸ φῶς τοῦ κόσμου » ποδηγετῶν | καὶ καθοδηγῶν αὐτοὺς διὰ τῆς φαινοτάτης λαμπ[πάδος καὶ τοῦ] εὐαγγελικοῦ κηρύγματος καὶ τὰς εὐθείας καὶ ἀπλανεῖς ὁδοὺς τῆς ἀληθείας, δι' ὧν τελευτῶσιν εἰς τὴν μακαρίαν καὶ ἀληκτον ἐκείνην ἀπόλαυσιν τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν, ἐφ' ᾧ
 5 καὶ ἐκάστη ἐκκλησία ἔλαχεν | ἔχειν τὸν ὑπὲρ αὐτῆς προσοίσοντα τὰ δῶρά τε καὶ θυσίας [τὸ] λυσιτελέστατον τούτων καὶ ὀνησιμώτατον κρινάντων τῶν πάντα καλῶς διαταξαμένων πνευματεμφόρων Ἀποστόλων, καὶ θεοφόρων Πατέρων. καὶ ἀληθῶς οὗτος τύπος ὑπάρχει τοῦ πρώτου καὶ μεγάλου | χρηματίσαντος Ἀρχιερέως ἡμῶν θεανθρώπου Ἰησοῦ καὶ δεῦρο κεφαλῇ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας, ἣν περιποιήσατο τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ αἵματι, καὶ ὡς νύμφην ἡγάγησεν ἄρρητοις οὖν βουλαῖς τῆς ἀνωτάτης θείας προνοίας λαχοῦσα ἡ Μετριότης ἡμῶν διέπει | τὸ παγκόσμιον σύνταγμα τῶν πιστῶν ἀπὸ τῆς ὑψηλοτάτης ταύτης περιωπῆς τοῦ ἀγωγίου, Ἀποστολικοῦ, Πατριαρχικοῦ, Οἰκουμενικοῦ τουτουῖ θρόνου, ἐφ' οὗ ὀφείλεται αὐτῇ ἐφορᾶν πάσης τῆς ὑποκειμένης ἀγιωτάτης ἐκκλησίας, καὶ προνοεῖν περὶ τῆς πνευμα | τικῆς αὐτῶν διακυβερνήσεως, ἰδοῦσα καὶ τὴν ἱερὰν Μητρόπολιν τῆς Στρωμνίτης ἀπροστάτευτον μείνασαν, καὶ ἐστερημένην πνευματικοῦ ποιμένος, ᾧ τε δὴ τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος κύρ Κωνσταντίνου διὰ κανονικῶν | ψήφων, καὶ Συνοδικῆς ἐκλογῆς προβιβασθέντος καὶ ἀποκαταστηθέντος, εἰς τὸν θρόνον τῆς ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Προύσης, χρέος ἡγήσατο πατρικώτατον ἀντικαταστήναι ἐκεῖ τὸν
 10 ἀξίως ποιμανοῦντα τὸ ἐν αὐτῇ λογι | κὸν ποίμνιον τοῦ Κυρίου. Καὶ δὴ κελεύσει καὶ ἀδεία ἡμετέρα πατριαρχικῇ κανονικῶν ψήφων γενομένων ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Μεγαλομάστρου Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου ὑπὸ | τῶν ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων ἐνδημούντων ἱερωτάτων Ἀρχιερέων καὶ ὑπερέμων, τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν τῆς ἡμῶν Μετριότητος τοῦ τε Ἡρακλείας κύρ | Διονυσίου, τοῦ Χαλκηδόνης κύρ Ἱεροθέου, τοῦ Δέρκων κύρ Νεοφύτου, τοῦ Νεοκαισαρείας κύρ Κυρίλλου, καὶ τοῦ Κασανδρείας κύρ Ἰακώβου, ἐξελέγη τῶν ἄλλων ὑποψηφίων, καὶ προετιμήθη ὁ θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἐλαίας |

κὺρ Ἀνθίμος, ὡς ἄξιος ἀναδέξασθαι τὴν πνευματικὴν προστασίαν τῆς ἀγιο-
 τήτης ταύτης Μητροπόλεως Στρωμνίτης, ἃ τε δὴ ὦν Ἀρχιερεὺς θεοσεβής, καὶ
 κατὰ τὴν ἔσω παιδείαν ἱκανῶς τειριμμένος, εὐσχήμων, σεβάσμιος, | καὶ εἰς
 τὸ ἀγαθοεργεῖν πρόθυμος, καὶ εὐδοκιμήσαντα ἐν ἅπασιν, ἅπερ αὐτῷ ἐπέτρα-
 πτο πράγματα, καὶ ἀρχιερατικῶς διεχειρίσατο, ἄξιος ἀναδειχθεὶς διὰ τῆς
 ἀμέμπτου αὐτοῦ πολιτείας τε καὶ διαγωγῆς εἰς τὸ διευθύνειν καὶ ποδηγε-
 τεῖν τὸν τοῦ Κυρίου λαὸν ἐπὶ πάντα τὰ ψυχωφελῆ τε καὶ σωτήρια· ἐφ' ᾧ δὴ 15
 καὶ προεκρίθη συνοδικῶς κατασταθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν ἀγιοτάτην ταύτην Μη-
 τρώπολιν τῆς Στρωμνίτης· τοῦτον τοίνυν ἡ Μειριότης ἡμῶν τῇ χάριτι καὶ
 | ἐξουσίᾳ τοῦ Παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος ἀποκαθίστησι Μητρο-
 πόλιν τῆς ἀγιοτάτης Μητροπόλεως Στρωμνίτης, καὶ προστάτην πνευματι-
 κὸν συμπάσης τῆς ἐπαρχίας ταύτης, καὶ κύριον καὶ ἐξουσιαστὴν | πάντων τῶν
 κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων πραγμάτων τῆς Μητροπόλεως ταύτης. Ὅφειλει δὲ
 ὁ διαληφθεὶς οὗτος ἱερώτατος Μητροπολίτης Στρωμνίτης ὑπέρτιμος καὶ ἐν
 ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸς | ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς τῆς ἡμῶν Μειριότητος
 κὺρ Ἀνθίμος, ἀπελθὼν εἰς τὴν θεόθεν λαχοῦσαν αὐτῷ Μητρόπολιν ταύτην,
 καὶ παραλαβὼν τὰς ἡνίας αὐτῆς, εὐλογεῖν καὶ ἀγιάζειν καὶ διδά | σκειν τὸν
 ἐν αὐτῇ λαὸν τοῦ Κυρίου καὶ παραινεῖν καὶ ρουθετεῖν αὐτῷ τὰ ψυχωφελῆ τε
 καὶ σωτήρια, ἔχων τὴν ἄδειαν σφραγίζειν ἀναγνώστας, χειροτονεῖν διακό/νους 20
 καὶ [εἰς τὸ τῶν] πρεσβυτέρων | ἀξίωμα προβιβάζειν [πατέρας πνευματικούς]
 δι' ἰδίων ἐνταληγῶν ἐγκαθιστάναι, καὶ τᾶλλα πάντα διαπράττειν, ὅσα τοῖς
 γνησίοις καὶ κυρίοις ἀρχιερεῦσιν ἐφεῖται . . . οἱ εἰ., μετὰ καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ
 Ἱεροῦ συνθρόνου | ἐγκαθιδρύσεως. Καρποῦται δὲ [καὶ ἀπολαμβ]άνειν πάντα
 τὰ ἀνήκοντα αὐτῷ ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα, τὰ συνήθη καὶ
 νεομισμένα ἐκεῖνα· ὀφείλουσι δὲ καὶ ἅπαντες οἱ ἐν | τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ εὐ-
 ρισκόμενοι ἐντιμότατοι κληρικοί, εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, Ἱερομόναχοί τε καὶ
 Μοναχοί, τιμιότατοι πρόκριτοι, καὶ γέροντες, καὶ προεσιῶτες, καὶ τὸ λοιπὸν
 χριστεπώνυμον | πλήρωμα πάσης τάξεως καὶ καταστάσεως ἀπονέμειν τῇ αὐτοῦ
 Ἱερότητι πᾶσαν τιμὴν καὶ εὐλάβειαν, δεξίωσιν τε καὶ φιλοφροσύνην· ὑπείκειν
 τε καὶ ὑποτάσσεσθαι αὐτῷ ὡς γνησίῳ αὐτῶν ποιμένι | πνευματικῷ καὶ κυ-
 ριάρχῃ, παρέχειν καὶ διδόναι αὐτῷ εὐγνωμόνως καὶ εὐπειθῶς πάντα τὰ ἀνή-
 κοντα αὐτῷ ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα, κύρια τε καὶ τυχερά,
 τὰ συνήθη καὶ νεομισμένα | δηλαδὴ βοηθείας, φιλότιμα, κανονικά [πεσκέ-] 25
 σια, τὰ τῶν γάμων καὶ πανηγύρεων, τὴν τοπικὴν ζητείαν, παρῶν, προ-
 θέσεις, τεσσαρακονταλείτουργα, ψυχομερίδια, καὶ εἴ τι ἄλλο σύνθητες τοπικὸν
 καὶ νεομισμένον | μνημονεύειν τε τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἐν πάσαις
 ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καὶ ἀκολουθείαις, ὡς νεόμισται, συντρέχειν καὶ βοηθεῖν
 αὐτῷ ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς αὐτοῦ χρεῖαις καὶ ὑποθέσεσι, καὶ κατ'
 ὁδὸν | αὐτῷ ἀντιφέρεσθαι, ἢ ἐναντιοῦσθαι ἀτάκτως· ἡ γὰρ πρὸς τὴν αὐτοῦ
 Ἱερότητα γενομένη καὶ ἀποδιδομένη τιμῇ, εὐλάβεια, ὑπακοή καὶ εὐπέθεια

30 εἰς ἡμᾶς ἀναφέρεται καὶ δι' ἡμῶν πρὸς Θεὸν αὐτόν· οὗ | τὸν τύπον ἐπὶ τῆς γῆς οἱ Ἀρχιερεῖς σώζουσιν· ὁ δὲ παρὰ τὰ προστατιτόμενα πράττων καὶ γνώμῃ στρεβλῇ ἀντικεισθαι τῷ Ἀρχιερεῖ αὐτοῦ θέλων, ἢ ἀντιλέγων ἢ κατακρατῶν τῶν εἰθισμένων αὐτοῦ δικαιομα | των ἢ μὴ ἀποδιδόνς τὴν προσήκουσαν τιμὴν καὶ ὑπακοήν, ὁ τοιοῦτος, ὡς ἀλαζὼν καὶ ἀδιάκριτος, τῆς τε θείας ἀγανακτήσεως πειραθῆσεται, καὶ παρ' ἡμῶν ἐπιτιμίαις βαρυνάτοις καθυποβληθῆσεται. Ἐπὶ τούτοις | οὖν ἅπασιν ἀπολυθεῖσα ἡ παροῦσα πατριαρχική καὶ ἐν μεμβράναις προᾶξις, δίδεται τῷ διαληφθέντι Ἱερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Σιρωμνίτις ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ τῆς ἡμῶν | Μειριότητος κύρ Ἀνθίμῳ εἰς μόνιμον καὶ διηνεκῇ ἀσφάλειαν.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ ἔκτῳ κατὰ μῆνα Ἰούνιον ἐπινεμήσεως Δ'.

† Ἀνθίμος ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως : νέας δώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

μέγας λογοθέτης Νικόλαος Ἀριστάρχης

2. Τρία Τουρκικὰ Φερμάνια

Ἡ Δημοτικὴ Βιβλιοθήκη Κοζάνης μεταξὺ ἄλλων τουρκικῶν ἐγγράφων εἶναι κάτοχος καὶ δύο φερμανίων, τὸ δὲ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης ἐνὸς τοιούτου, τῶν ὁποίων ὁ τουρᾶς καὶ τὸ περικλεῖον αὐτὸν ἐπισέλιδον εἶναι ἐξόχως καὶ διὰ πολλῶν χρωμάτων διακεκοσμημένα, ¹⁾ δι' ὃ ἐθεωρήσαμεν σκόπιμον νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα πανομοιότυπα τούτων, συγχρόνως δὲ καὶ μετάφρασιν τοῦ ἐνὸς ἐξ αὐτῶν. Τῶν δύο ἄλλων ἠρξέσθην νὰ δώσωμεν περιγραφὴν καὶ σύντομον περίληψιν τοῦ περιεχομένου των, διότι τὸ κείμενον τούτων, ἀκολουθοῦν τὸν καθιερωμένον τύπον τῆς τουρκικῆς Γραμματείας ἐλάχιστα παραλλάσσει τοῦ πρώτου. Τὴν μετάφρασιν ὀφείλω εἰς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Μεταφραστικοῦ Γραφείου Θεσσαλονίκης κ. Λάζ. Μαρζορίδην, ὃν καὶ δημοσίᾳ ἐνταῦθα εὐχαριστῶ. Ἀξίαν ἔχουν ταῦτα ἰδίως διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων.

α) Φερμάνιον Σουλτάνου Μαχμουτ ἔτ. 1815 (15 Σιαμπὰν 1230)

Διὰ τοῦ Φερμανίου τούτου τοῦ Σουλτάνου Μαχμουτ ἐπικυροῦται ὑπὸ τῆς Πύλης ὁ (κατόπιν ἐπικυρώσεως καὶ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου) ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Ἰωσήφ διορισμὸς τοῦ ἱερέως Βενιαμὶν ὡς Ἐπισκόπου Σερβίων καὶ Κοζάνης. Διὰ τοῦ

1. Πρβλ. Α. ΣΙΓΑΛΑ, Ἀρχεῖα καὶ Βιβλιοθήκαι Δυτικῆς Μακεδονίας, σελ. 89 καὶ 182.

φερμανίου καθορίζονται συγχρόνως τὰ δικαιώματα καὶ τὰ προνόμια τοῦ Ἐπισκόπου τούτου.¹⁾

Ἐκ χάρτου λείου καὶ παχέος, 0,77 ὑψ. × 0,54, πλάτ. τὸ κείμενον καταλαμβάνει 8,49 ὑψ. × 0,38 πλάτ., περιθώριον δεξιὰ 0,045, κάτω 0,03, ἀριστερὰ καὶ ἄνω 0, τουρᾶς 0,32 ὑψ. ἐντὸς κωνοειδοῦς διακεκοσμημένου τριγώνου, περικλείεται ὑπὸ ἐπισελίδου ἐν σχήματι Π διακεκοσμημένου διὰ χρυσῆς, ἐρυθρᾶς καὶ κυανῆς μελάνης, ἐντὸς τοῦ Π καὶ παραπλευρῶς τοῦ τουρᾶ υπάρχουν σχήματα διακοσμητικά, στίγ. 27, μεταξὺ τῶν στίχων διακρίνονται ἐπίσης στρογγυλὰ ἐκ χρυσῆς μελάνης σημεῖα, ἐπὶ τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς υπάρχουν τρεῖς μονογραφίαι. Ἐξεδόθη τὴν 10ην Αὐγούστου τοῦ 1815 ἐπὶ Σουλτάνου Μαχμούτ.

Κείμενον

(Μονόγραμμα Σουλτάνου Μαχμούτ)

Σοφολογιώτατοι ἱεροδίκαι Σερβίων καὶ Κοζάνης, πρότυπα καὶ ὑπο-
γραμμοὶ τῶν κριτῶν καὶ δικαστῶν, πηγαὶ σοφίας καὶ θεολογίας, ἀνξηθῆτω
ἡ σοφία ὑμῶν, ἅμα φθάσει τὸ παρὸν ὑψηλὸν αὐτοκρατορικὸν Μου διάταγμα
ἔστω ὑμῖν γνωστὸν διὸ ὁ Ἕλλην Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν
ἐξαρχημάτων τῆς καὶ ἡ ἐν τῇ ἔδρᾳ τῆς εὐδαιμονίας Μου διαμένουσα σύν- 5
δος τῶν Μητροπολιτῶν (Συμβούλιον τῶν Μητροπολιτῶν) ὑπέβαλεν εἰς τὸ
αὐτοκρατορικὸν Μου Λιβάνιον (γραφεῖον) ἐσφραγισμένην ἀναφοράν, διὰ τῆς
ὁποίας ἐξελιπάρησαν ὅπως χορηγηθῇ ὑψηλὸν Μου φερμάνιον, διαλαμβάνον
λεπτομερῶς καὶ σαφῶς τοὺς ὅρους εἰς χεῖρας τοῦ ἱερέως Βενιαμίν, τὸν ὁποῖον
ὁ εἰς τὸ Πατριαρχεῖον ὑπαγόμενος μητροπολίτης Θεσσαλονίκης καὶ περιχώ- 10
ρων Ἰωσήφ, δώρισεν ἐπίσκοπον Σερβίων καὶ Κοζάνης, ὡς ἀντιπρόσωπον
αὐτοῦ διὰ νὰ ἐκτελῇ τὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα, διεκπεραιώη τὰς ὑποθέσεις τῶν
ἐν τῇ Ἐπισκοπῇ Σερβίων καὶ Κοζάνης κατοικούντων Ἑλλήνων ραγιάδων,
ἧτις ἐπισκοπὴ ἀναγράφεται εἰς τὸν εἰς χεῖρας τοῦ ρηθέντος ἱερέως Ἰωσήφ
δοθέντα ὑψηλὸν Μου διορισμὸν (βεράτιον).

Συνεπεία τῆς αἰτήσεως ταύτης ἐξητάσθησαν τὰ ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ
θησαυροφυλακίῳ Μου φυλασσόμενα βιβλία τῶν Ἐπισκοπῶν, διεπιστώθη δὲ
διὸ ταῦτα ἀναγράφουσι τοὺς ὅρους ὅτι οἱ εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς μητροπό-
λεως τοῦ μητροπολίτου τούτου διαμένοντες φόρῳ ὑποτελεῖς νεκροὶ καὶ ζων-
τανοί, ἐπίσκοποι, ἱερεῖς, μοναχοί, καλογραῖαι καὶ ἡγούμενοι, θὰ ἀναγνωρί- 20
ζουσι τοῦτον ὡς μητροπολίτην των. Οἱ Ἐπίσκοποι τῶν ἀνέκαθεν εἰς τὴν πε-
ριφέρειαν αὐτοῦ κειμένων ἐπαρχιῶν (καζάδων) κατὰ τὰ ἔθιμα αὐτῶν θ' ἀναγνωρίζωσι
τοῦτον ὡς μητροπολίτην των, οἱ δὲ διορισμοὶ καὶ αἱ παύσεις

1. Σύμφωνα μὲ τὴν περίληψιν αὐτὴν πρέπει νὰ διορθωθῇ καὶ ἡ εἰς τὸ βιβλίον μου, ἐνθ' ἄν. σελ. 89 ἀριθ. 3, ἐσφαλμένη τοιαύτη.

Φερμάνιον Σουλτάνου Μαχμούτ του έτους 1815

των θὰ ἐνεργοῦνται ὑπὸ τῶν Μητροπολιτῶν, οὐδεὶς δὲ ἄλλος θ' ἀναμιγνύεται εἰς τὰ ἔργα των.

25

Οὐδεὶς δικαιούται ἄνευ ὑψηλοῦ φερμανίου νὰ ἀφαιρέσῃ τὰς ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Μητροπόλεως αὐτῶν ἀνέκαθεν κατεχομένας ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια καὶ οὐδεὶς τρίτος θ' ἀναμιχθῇ καὶ ἐνοχλήσῃ τὴν νομίμῳ ἀδείᾳ (κατὰ τὸ ἱερὸν δίκαιον) καὶ τὴν κατὰ τὸν παλαιὸν ρυθμὸν ἐπισκευὴν αὐτῶν. Ἄνευ ὑψηλοῦ φερμανίου οἱ ἐξουσίαν ἔχοντες ὑπάλληλοι ("Εχλι - Οὐρφ) δὲν δικαιούνται νὰ προσβάλλωσι καὶ τυρανῶσιν αὐτοὺς, λέγοντες ὅτι «δυνάμει διαταγῆς (Μπουγιουρουνλί, ἥτοι τοῦ νομάρχου) θὰ ἐπιθεωρήσωμεν τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ μοναστήρια αὐτῶν».

30

Ὅταν τις ἐκ τῶν φόρῳ ὑποτελῶν πρόκειται νὰ νυμφευθῇ ἢ νὰ διαζευχθῇ τὴν σύζυγόν του, οὐδεὶς θὰ ἐπέμβῃ μεταξὺ αὐτῶν πλὴν τῶν ἀντιπροσώπων, τοὺς ὁποίους διώρισεν ὁ Μητροπολίτης.

35

Εἶναι σεβαστὸν πᾶν ὅτι οἱ ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ των ἱερεῖς καὶ οἱ φόρῳ ὑποτελεῖς κατὰ τὰ ἔθιμα αὐτῶν ἤθελον ἀφιερῶσαι ὑπὲρ τοῦ Πατριάρχου, τῶν Μητροπολιτῶν καὶ τῶν Ἐπισκόπων, τὰ τοιούτου εἶδους ζητήματα θὰ ἐκδικάζονται κατὰ τὸ ἱερὸν δίκαιον μὲ Ἑλλήνας μάρτυρας.

40

Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν προκύβει παράβασις τῶν ἐθίμων ὑπὸ τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Μητροπολίτου τούτου Ἐπισκόπων, μοναχῶν, ἱερέων, καλογραιῶν καὶ ἡγουμένων καὶ ἐπεβάλλετο κατὰ τὰ ἔθιμά των τιμωρία αὐτῶν, οὐδεὶς ἄλλος θὰ ἐμποδίσῃ τοῦτο. Οἱ Μητροπολίται θὰ ἐπιβάλλωσι τὴν ἀπαιτουμένην τιμωρίαν ἐναντίον τῶν ἱερέων καὶ τῶν ἀντιπροσώπων των, οἵτινες ἄνευ τῆς ἀδείας αὐτῶν ἠυλόγησαν γάμον φόρῳ ὑποτελοῦς, ἀντικείμενον εἰς τὰ ἔθιμα αὐτῶν.

45

Οἰαδιδήποτε ἀγωγαὶ κατὰ τὸ ἱερὸν δίκαιον τῶν Μητροπολιτῶν, τῶν ἀντιπροσώπων των, τῶν ὑπαλλήλων των καὶ τῶν Ἐπισκόπων οὐδαμοῦ ἐξετάζονται, ἀλλὰ θὰ παραπέμπωνται ὅπως ἐκδικασθῶσιν εἰς τὸ αὐτοκρατορικόν Μου Διβάνιον ἐνώπιον τῶν Μεγάλων Βεζυρῶν καὶ τοῦ Καζασκέρη (δικαστοῦ τοῦ στρατοῦ). Ἐν ὅσῳ δὲ τὸ ζήτημα ἐκδικάζεται ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ Μου Διβανίῳ ἐν Κων)πόλει (ἐν τῇ ὑψηλῇ φωλεᾷ), ἀπαγορεύεται καὶ καταργεῖται ἡ πρόσκλησις καὶ προσαγωγή αὐτῶν ἐπιτοπίως.

50

Οὐδεὶς θὰ ἐμποδίσῃ τοὺς εἰς τὴν θέσιν αὐτῶν διορισθέντας ἱερεῖς καὶ οὐδεὶς θὰ βιάσῃ καὶ πιέσῃ αὐτοὺς κατόπιν ἐπεμβάσεως καὶ παρακλήσεως ἄλλου τινός, λέγων «κάμε τὸν καλόγηρον τοῦτον Ἐπίσκοπον» καὶ οὐδεὶς θὰ δηλήσῃ αὐτὸν λέγων «παῦσε τὸν ἱερέα τοῦτον καὶ δῶσε τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ εἰς τὸν δεῖνα ἱερέα».

55

Τοὺς ἐπιβαλλομένους ἐτησίους δημοσίους φόρους τοῦ Μητροπολίτου τούτου κατὰ τὸν παλαιὸν νόμον καὶ συμφώνως μὲ τὸ βεράτιον θὰ εἰσπράττῃ ἀπὸ τοὺς Ἐπισκόπους, καλογήρους, ἱερεῖς καὶ λοιποὺς φόρῳ ὑποτελεῖς δι'

60

ἀντιπροσώπων του, τοὺς ὁποίους ἤθελε διορίσῃ, οἱ δὲ ἐκάστοτε ἱεροδίκαι θὰ τοὺς βοηθῶσι κατὰ τὸ ἱερὸν δίκαιον, εἰσπράττοντας αὐτοὺς.

65 Οἱ φόρῳ ὑποτελεῖς χριστιανοὶ θὰ καταβάλλωσιν ἄνευ δισταγμοῦ τινος, ὡς ἀνέκαθεν γίνεται καὶ συμφώνως μὲ τὸ βεράτιόν του, τοὺς κατ' ἔτος ἐπιβαλλομένους δημοσίους (μυρὶ) φόρους, φόρον σφαγείων (Ζαράρι - Κασαμπιέ), ἐλέη, φόρους γάμων καὶ μοναστηρίων, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἐπιβαλλόμενα πατριαρχικὰ καὶ μητροπολιτικὰ δικαιώματα.

70 "Ὅσοι ἐρημίται μοναχοὶ καὶ ἱερεῖς περιφερόμενοι ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἐντὸς τῆς περιφερείας τῆς μητροπόλεως προξενοῦσιν ἀναστάτῳσιν, οὗτοι δὲν δύνανται νὰ περιφέρωσιν ὅπουδῆποτε ἤθελον κατὰ παράβασιν τῶν ἐθίμων των, ἀλλὰ θὰ τιμωροῦνται ὑπὸ τῶν Μητροπολιτῶν των κατὰ τὰ ἐθιμὰ των καὶ ἐμποδιζόμενοι θὰ ἀποστέλλωνται ὁπίσω εἰς τὰ μοναστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα παλαιότερον κατώκουν.

Οἱ ἱεροδίκαι, ναῖπαι (ἀκόλουθοι τῶν ἱεροδικῶν), οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν νομαρχῶν (Μοντεσελίμ), οἱ διοικηταὶ τῶν ἐπαρχιῶν (Βοεβόδα), οἱ ἐπίτροποι τῶν Βακουφίων, οἱ ἐπιστάται (Σούμπαση) καὶ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι τῆς ἐξουσίας ("Εγγλι - Οὔρφ) νὰ μὴ ἐμποδίζωσι οὐδένα τῶν ἱερέων καὶ
80 μοναχῶν, οἵτινες κατ' ἐντολὴν τοῦ Μητροπολίτου των μεταβαίνουσιν εἰς τὰς οἰκίας τῶν φόρῳ ὑποτελῶν κατοίκων πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἐθίμων των, οὔτε νὰ θίγωσι τὴν ἀνέκαθεν μεταξὺ αὐτῶν ὑφισταμένην τάξιν καὶ ἁρμονίαν.

Νὰ θεωρῶσι καὶ ἐπιλύωσιν ὅλας ἐν γένει τὰς διαφορὰς καὶ ὑποθέσεις τῶν ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ Μου οἰκούντων ἀπόρων ραγιαδῶν, ἢ θεωρήσῃς δὲ
85 τῶν λογαριασμῶν, προσόδων καὶ δαπανῶν τῶν μοναστηρίων καὶ λοιπῶν ὑποθέσεών των, κατὰ τὸν ὑπὸ τῶν ἐθίμων των ἐπιβαλλόμενον τρόπον, δὲν ἐξαορτᾶται ἀπὸ τὴν ψῆφον καὶ φροντίδα τῶν ἐκάστοτε Πατριαρχῶν, ἀλλ' ἀντιέθῃ ἀνέκαθεν εἰς τὸ συμβούλιον τῶν Μητροπολιτῶν ("Ιερὰν Σύνοδον) καὶ ἐπειδὴ τὸ συμβούλιον τῶν Μητροπολιτῶν εἶναι ὑπεύθυνον καὶ υπέγγυνον διὰ τὰ χρέη,
90 ἵνα διατελῇ τοῦτο ἐνήμερον τῶν δανειζομένων ποσῶν, αἱ σφραγίδες αὐτῶν κατασκευάζονται ἀρχαιότερον διὰ χειρὸς τῶν Μητροπολιτῶν των καὶ εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ὧσιν ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ τὰς ἀδικίας καὶ τὰς πιέσεις, αἱ σφραγίδες ὅλων τῶν ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ Μου μοναστηρίων ἔχουσιν οὕτω ἀνατεθῇ εἰς τὴν Σύνοδον καὶ οὐδεὶς ἀπολύτως δικαιούται νὰ ἐπέμβῃ.

95 "Ὅπως ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων αἱ σφραγίδες τῶν μοναστηρίων ἀντιέθῃσαν εἰς τὸ συμβούλιον τῶν Μητροπολιτῶν, οὕτω καὶ τὴν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐνδόξου αὐτοκρατορίας Μου αἱ σφραγίδες αὐταὶ ἀντιέθῃσαν εἰς τὸ συμβούλιον τοῦτο, αὐταὶ δέ, φέρουσαι τὸν τίτλον τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει (ἐν τῇ φωλεᾷ) τῆς εὐδαιμονίας Μου διαμένοντος συμβουλίου τῶν Μητροπολιτῶν ("Ιερὰς Συνόδου), θὰ παραδίδονται εἰς τὸν κατὰ τὴν προτίμησίν των
100 Μητροπολίτην. Αἱ αἰτήσεις αὐτῶν αἱ ἐσφραγισμέναι μὲ τὴν σφραγίδα τῆς "Ιερὰς Συνόδου, τοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ μοναστηρίου εἰσὶν ἐγκυροὶ καὶ νὰ

ἐπιτρέπηται διυδῆποτε ἤθελον ἀναφέρει καὶ ζητήσῃ σχετικὸν μὲ τὰ ἔθιμά των.

Οἱ Μητροπολίται καὶ ἱερεῖς νὰ μὴ ἐμποδίζωνται ἀναγινώσκοντες εἰς τὰς οἰκίας των τὸ εὐαγγέλιον χωρὶς νὰ ὑψώνωσι τὴν φωνήν των, οἱ δὲ ἄνθρωποι τῆς ἐξουσίας, μὲ τὸν ἀποκλειστικὸν σκοπὸν νὰ τοὺς ἐνοχλῶσι, νὰ μὴ τοὺς λέγωσι «σεῖς εἰς τὴν οἰκίαν σας εἰς ἓν δωμάτιόν σας ἀνεγνώσατε τὴν Πεντάτευχον καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, ἐκρεμάσατε κανδήλας, ἡνάψατε κηρία, ἐτοποθετήσατε καθίσματα καὶ εἰκόνας, ἐκρεμάσατε παραπειάσματα, καίειε θυμίαμα καὶ κινεῖτε τὸ θυμιατήριον καὶ κρατεῖτε εἰς τὴν χεῖρα σας ράβδον», οἱ δὲ στρατηγοὶ (Μιρμιράν) καὶ λοιποὶ ἄνθρωποι τῆς ἐξουσίας, μὲ τὸν ἀποκλειστικὸν σκοπὸν τοῦ χρηματισμοῦ καὶ παρὰ τὸ ἱερὸν δίκαιον, νὰ μὴ προσβάλλωσιν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν πεπλανημένων ἐθίμων των, ἐν ὅσῳ δὲν ὑψώνωσι τὴν φωνήν καὶ δὲν καταρῶνται καὶ δὲν βλασφημῶσι, ζητοῦντες παρ' αὐτῶν χρήματα. 105 110 115

Κατεχωρήθη ἐπιτοπίως (εἰς τὸ βιβλίον τοῦ ἐπαρχιακοῦ ἱεροδικείου) τὸ ὑψηλὸν φερμάνιον, τὸ διατάσσον τὴν ἀναγραφὴν εἰς τοὺς διορισμούς των (βεράτια) τοῦ ὑψηλοῦ φερμανίου, τοῦ διατάσσοντος τὴν ἀπαγόρευσιν τῶν αἰθαιρειῶν τούτων καὶ συνεπῶς νὰ μὴ ὀχληθῶσι καὶ βιασθῶσιν οὗτοι κατὰ παράβασιν τοῦ φερμανίου τούτου. 120

Νὰ δίδωνται φύλακες εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους καὶ τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ὁποίους ἀποστέλλει ὁ Μητροπολίτης οὗτος πρὸς εἰσπραξίν τῶν δημοσίων φόρων, εἰς δὲ τὰ μέρη εἰς ἃ μετεβαίνουν φέροντες ἱματισμὸν πρὸς μεταμφέειν καὶ πολεμικὰ ὅπλα καὶ ἐργαλεῖα, οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐξουσίας καὶ ἄλλοι πρὸς ἀπόσπασιν ὠφελειῶν νὰ μὴ ἐπεμβαίνωσι καὶ ἐμποδίζωσιν αὐτοὺς λέγοντες «διατὶ σύ περιφέρεσαι;». 125

Οὐδεὶς νὰ ἐξιολαμίξῃ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεώς του φόρῳ ὑποτελῇ (χριστιανόν) τινα.

Ὅσάκις δὲν εἶχον χρήματα νὰ δώσωσιν εἰς τὸν Μητροπολίτην διὰ τοὺς δημοσίους φόρους καὶ ἀντὶ χρημάτων διὰ φόρους τοῦ δημοσίου ἔδιδον ὑφάσματα, ἐνδύματα καὶ χρήματα, οὐδεὶς τελώνης (Ἑμὶν) νὰ ὀχλήσῃ καὶ ἐπέμβῃ ζητῶν κατὰ τὴν μεταφορὰν αὐτῶν διὰ τῶν σταθμῶν (Μενζίλ), διαβάσεων (πορθμῶν) καὶ ἀποβάθρων φόρους τελωνιακοὺς, εἰσαγωγικοὺς δασμοὺς (Μπάτς), δῶρα καὶ ποσοστὰ ἀπὸ τοὺς μεταφέροντας αὐτὰ ἀντιπροσώπους καὶ ἀνθρώπους των. 130 135

Διὰ τὰ πρὸς διατροφήν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Μητροπολίτου παραγόμενα προϊόντα τῶν ἀμπελώνων του καὶ τὰ ὑπὸ τύπον ἐλέου ὑπὸ τῶν χριστιανῶν διδόμενα, γλεῦκος, σταφυλὰς, μέλι, ἄλλα δημητριακὰ καὶ λοιπὰ ἀντικείμενα, οἱ τελῶναι καὶ οἱ φύλακες αὐτῶν νὰ μὴ ζητῶσι κατὰ τὴν μεταφορὰν τῶν ἀπὸ τὰς ἀποβάθρας καὶ τὰς πύλας τελωνιακοὺς δασμούς, φόρους εἰσαγωγικοὺς καὶ ἄλλα δικαιώματα, οὔτε νὰ παρακωλύωσι τὴν μεταφορὰν των. 140

Τοὺς εἰς τὴν Μητροπόλιν του, τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ μοναστήρια ἀνή-
 κοντας ἀμπελώνας, κήπους, μετόχια καὶ τοὺς ἀρχαιοῦθεν παραχωρηθέντας καὶ
 145 ἀφιερωμένους ἀγροὺς (βακούφ), λιβάδια, μύλους, ἀγιάσματα, πανηγύρεις,
 μοναστήρια καὶ ἄλλους τοιούτου εἶδους ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν ἀφιερωμένους
 οἴκους, καταστήματα, κτήματα, ἐπιπλα, χρήματα καὶ κτήνη εἶναι ἐλεύθεροι
 νὰ κατέχωσι καὶ νὰ νέμονται, οὐδείς δὲ δικαιούται νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὴν
 διαχειρισίν των. Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ὑπεβάλλοντο ἐκ μέρους τῶν διοι-
 150 κητῶν (Πασιάδων), ἱεροδικῶν, ναύπιδων παράπονα περὶ παύσεως, ἐκποπ-
 σεως καὶ καταχρήσεών τοῦ Μητροπολίτου τούτου καὶ τῶν Ἐπισκόπων του,
 δὲν θὰ εἰσακουσθῶσι, πρὶν ἐξακριβωθῇ ἡ ἀλήθεια αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ φερμά-
 νιον ἐὰν ἤθελεν ἐκδοθῇ κατὰ τινα τρόπον ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τοῦτο δὲν λαμ-
 βάνεται ὑπ' ὄψιν καὶ δὲν ἐκτελεῖται, ἀπαγορεύεται δὲ νὰ ἐκτελεσθῇ ἐπιτο-
 155 πίως, ἔστω καὶ ἂν ἤθελεν ἐκδοθῇ ὑψηλὸν φερμάνιον καθ' οἷονδήποτε τρόπον,
 μὲ προγενεστέραν ἢ μεταγενεστέραν ἡμερομηνίαν.

Ἐάν τινες τῶν φόρων ὑποτελῶν ζῶντες ἔτι ἤθελον ἀφιερῶσει καὶ δια-
 θέσει τι ὑπὲρ τοῦ Πατριάρχου, τοῦ Μητροπολίτου, τοῦ Ἐπισκόπου καὶ τῶν
 ἐκκλησιῶν των, τοῦτο μετὰ τὸν θάνατόν των λαμβάνεται παρὰ τῶν κληρονό-
 160 μων των κατὰ τὸ ἱερὸν δίκαιον. Εἰσπράττονται ἐπίσης μέσφ τῶν ἱεροδικείων
 καὶ οἱ φόροι οἱ καλούμενοι Μπαρισιὲ καὶ Μπόρνες (ἄλλαχού Μπορέσνα) τῶν
 θνησκόντων φόρῳ ὑποτελῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν παρὰ τῶν κληρονόμων των.

Δὲν πρέπει νὰ ζητῶνται δασμοὶ καὶ τέλη ἀπὸ τοὺς καταβαλλομένους ὑπὸ
 τῶν εἰς τὰς ὑποδιοικήσεις, πόλεις, κωμοπόλεις καὶ χωρία τῆς ὑπὸ τὴν δια-
 165 χείρισιν τοῦ Μητροπολίτου τούτου περιφερείας κατοικούντων Ἐπισκόπων, ἱε-
 ρέων, μοναχῶν καὶ λοιπῶν φόρῳ ὑποτελῶν δημοσίους φόρους, φόρον σφα-
 γείων (Ζαράρι - Κασαμπέ), ἐλέη, δικαιώματα (ἐξ ἀγιάσμων, πανηγύρεων, τέλη
 ἀδειῶν πρώτου, δευτέρου καὶ τρίτου γάμου, τὰ δικαιώματα τὰ διδόμενα ὑπὲρ
 τοῦ Πατριάρχου, ἥτοι δώδεκα ἄσπρα (ἀκτοὲ) ἐτησίως παρ' ἐκάστης οἰκίας ἐγ-
 170 γάμου φόρῳ ὑποτελοῦς καὶ μίαν λίραν (ἐν χρυσοῦν νόμισμα) παρ' ἐκάστου
 ἱερέως, ὡς ἐπίσης τὰ ἐπὶ ἐκάστης οἰκίας ἐγγάμου φόρῳ ὑποτελοῦς διδόμενα
 ἀνὰ δώδεκα ἄσπρα ἐτησίως καὶ παρ' ἐκάστου ἱερέως μίαν λίραν δικαιώματα
 Μητροπολίτου, καθὼς καὶ τὸν παρὰ τινων φόρῳ ὑποτελῶν ἐναντι φόρων δι-
 δόμενον σῆτον καὶ τὸν μεταφερόμενον σῆτον καὶ ἔλαιον).

175 Ὅταν ὁ Μητροπολίτης ἢ οἱ ἐκ μέρους αὐτοῦ ἀπεσταλμένοι ἀντιπρόσω-
 ποι εἰσπράττωσι καὶ λαμβάνωσι διὰ τὸ δημόσιον (Μιρί) ὅλους ἐν γένει τοὺς
 ἐτησίους πολλοὺς ἢ ὀλίγους φόρους καὶ προσόδους τῶν ἐκκλησιῶν των καὶ
 τῶν παγγαρίων τῶν χωρίων των καὶ λοιπῶν ἰδρυμάτων, νὰ ἐμποδίζονται
 οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐξουσίας ἢ ἄλλοι τινές, οὔτινες, μὲ τὴν πρόφασιν δι' ζημιώ-
 180 νονται, πιέξουσιν αὐτοὺς καὶ νὰ μὴ ἐπιτραπῇ εἰς οὐδένα ἀπολύτως νὰ ἐμπο-
 δίζῃ καὶ προσβάλλῃ αὐτούς.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς εἰσπράξεως τῶν φόρων, φόρῳ ὑποτελεῖς τινες,

συγκεντρούμενοι προηγουμένως μετὰ τῶν τέκνων, συγγενῶν καὶ οἰκογενειῶν των εἰς μίαν οἰκίαν, δὲν δύνανται νὰ εἰπωσιν « εἰς τὸ βεράτιόν σου ἀναγράφεται καθ' ἑκάστην οἰκογένειαν, ἡμεῖς ὅμως συγκεντρούμεθα εἰς μίαν οἰκίαν » 185 καὶ δὲν δύνανται νὰ ἀδικήσωσιν οὕτω τὸ δημόσιον, οὔτε ἐπιτρέπεται ἐπιμονὴ καὶ ἀντίδρασις αὐτῶν.

Ἐπίσης εὐκαταστάτοι τινὲς προνομιοῦχοι (Ζαῖμ) καὶ κάτοχοι τιμαρίων, προκειμένου περὶ τῶν φόρων ὑποτελῶν, δὲν δύνανται νὰ λέγωσι « αὐτοὶ εἶναι ἐπιστάται (Κεχαγιᾶδες) ἡμῶν, ὑπηρετᾷ (Τερ-Ὀγλάν) καὶ ὑπάλληλοί 190 μας καὶ δὲν θὰ ἐπιτραπῇ νὰ ἐναντιοῦνται καὶ νὰ ἀρνοῦνται τὴν καταβολὴν φόρων εἰς τὸ δημόσιον.

Ἡ σύναψις γάμων, ἡ διάλυσις γάμων, ὁ συμβιβασμὸς μεταξὺ δύο ἐν διαστάσει φόρων ὑποτελῶν ἐνεργεῖται ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Μητροπολιτῶν καὶ συγκαταθέσει αὐτῶν, ἡ δὲ ἐν ἀνάγκῃ ὀρκωμοσία αὐτῶν γίνεται 195 κατὰ τὰ ἔθιμά των ἐν ταῖς ἐκκλησίαις των. Κατὰ τὴν τιμωρίαν δὲ αὐτῶν διὰ τοῦ καλουμένου ἀφορισμοῦ οἱ ἱεροδῖκαι καὶ οἱ ναῖπαι δὲν πρέπει νὰ ἐπεμβαίνωσι καὶ τιμωρῶσιν αὐτοὺς διὰ προστίμων.

Ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως καὶ τῆς ἀδείας τοῦ Μητροπολίτου οἱ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ ἱερεῖς δὲν δύνανται νὰ ἐκτελέσωσι τὸν γάμον φόρων ὑποτελοῦς 200 τινος, ἐν ὧσιν ὁ γάμος δὲν ἐπιτρέπεται ὡς ἀντικείμενος εἰς τὰ ἔθιμά των.

Οἱ φόροι ὑποτελεῖς, κατὰ τὰ ἔθιμά των, μόνον τρεῖς φορὰς ἔρχονται εἰς γάμον κοινωνίαν, εἶναι δὲ τελείως ἀπηγορευμένον εἰς τὰ ἔθιμά των ἡ σύναψις γάμον ἀντιθέτου πρὸς τὰ ἔθιμά των, ἡ διάζευξις τῆς συζύγου καὶ ἡ λήψις συζύγου ἐπὶ τῆς συζύγου. Εἰς τοὺς τοιοῦτους δὲν χορηγεῖται ἄδεια, ἀλλὰ 205 ἐπιβάλλεται τιμωρία καὶ ἐπίπληξις.

Τὰ χρῆματα, ἐπιπλα, κτήνη, κτήματα καὶ διυδήποτε ἀνήκουσιν εἰς τὰς ἐκκλησίας αὐτῶν καταλαμβάνονται διὰ τὸ δημόσιον (Μιρι) ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου ἢ ὑπὸ τῶν παρ' αὐτοῦ διωρισμένων ἀντιπροσώπων, ὅποτε οἱ ὑπάλληλοι τοῦ δημοσίου ταμείου, οἱ ὑπάλληλοι τῆς καταγραφῆς περιουσιῶν τοῦ 210 ἱεροδικείου (Κασάμ), οἱ ἐπίτροποι τῶν βακουφίων, οἱ ὑπάλληλοι τῆς φορολογίας (Μεβκουφάτ - τσηλάρ), οἱ διευθυνταὶ (Ναζῖρ) τῶν βακουφίων, οἱ ὑποδιοικηταὶ (Βοεβόδαι), οἱ ἐπιστάται, οἱ ἀνθρώποι αὐτῶν καὶ οἱ λοιποὶ ὑπάλληλοι τοῦ γενικοῦ καὶ τοῦ εἰδικοῦ (Χασά = τοῦ στέμματος) ταμείου δὲν δικαι- 215 οῦνται νὰ ἀναμειγνύονται, λέγοντες ὅτι « ταῦτα ἀνεγράφησαν ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ κτηματολογίῳ ὡς πρόσδοδοι ἡμῶν ».

Οἱ κατὰ παράβασιν τῶν ἐθίμων των γάμους συνάπτοντες, κατὰ τὰ ἔθιμά των ἀντίκειται ἀκόμη καὶ νὰ εἰσέρχονται εἰς τὰς ἐκκλησίας των, δὲν δύ- 215 νανται δὲ οἱ ἱεροδῖκαι, ναῖπαι καὶ οἱ λοιποὶ ἀστυνομικοὶ (Ζαμπῖτ) καὶ ἐξουσίαν ἔχοντες νὰ πιέσωσι τοὺς ἱερεῖς ὅπως θάψωσι τοὺς τοιοῦτους κατόπιν θνήσκοντας, λέγοντες αὐτοῖς « σεῖς κηδεύσατέ τους ».

Δὲν ἐπιτρέπεται ἐπέμβασις εἰς τὴν κατὰ τὰ ἔθιμα αὐτῶν ἐπιβολὴν τι-

μωρίας ἐναντίον τῶν Ἐπισκόπων καὶ ἱερέων, οἵτινες ἀρνοῦνται νὰ καταβάλλωσι φόρους, ὡς καὶ εἰς τὸ ξύρισμα τῆς κόμης καὶ τῆς γενειάδος των, εἰς τὴν
 220 παῦσιν καὶ τὸν διορισμὸν ἄλλων εἰς τὴν θέσιν των. Οὔτε ἐπιτρέπεται ἐπέμβασίς τις εἰς τὴν ἀποστολὴν ἐγγράφων ποινῆς καλουμένων ἀφορισμῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἀποστολὴ πρὸς τινὰ φόρον ὑποτελῆ χάριν τιμωρίας καὶ νουθετήσεως ἐπεβάλλετο ἐκ τῶν ἐθίμων των.

Ὅταν τινὲς τῶν φόρων ὑποτελῶν ἤθελον νὰ συνάψωσι γάμον ἀπαγορευόμενον κατὰ τὰ ἔθιμά των καὶ ἤθελον μεταβῇ πρὸς τοῦτο εἰς ἄλλους τόπους, νὰ μὴ ἐπιτρέπηται καὶ ἐκεῖ ἡ σύναψις αὐτῶν.

Ἐν ᾗ περιπτώσει φόρων ὑποτελεῖς τινες διέθετον τὸ τρίτον τῆς περιουσίας των ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μοναστηρίων των, τοῦ Πατριάρχου, τοῦ Μητροπολίτου καὶ τοῦ Ἐπισκόπου, τὸ ζήτημα τοῦτο νὰ ἐξετάζηται κατὰ τὸ
 230 ἱερὸν δίκαιον μὲ Ἑλλήνας μάρτυρας.

Προκειμένου νὰ ὑποβληθῇ ἀδεία τοῦ ἱεροδίκου εἰς κράτησιν ὑπὸ τοῦ ἀστυνόμου (Ζαμπὶτ) Ἐπίσκοπος, ἱερεὺς, μοναχὸς καὶ καλογραῖα τις, οἵτι θὰ κρατῶνται ὑπὸ τοῦ ρηθέντος Μητροπολίτου. Ἐὰν δὲ οὗτος κατόπιν θεωρήσεως λογαριασμοῦ ἤθελε παῦσει αὐτούς, διότι ἐπίτροποι τῶν ἐκκλησιῶν καὶ
 235 μοναστηρίων ὄντες κατέφαγον καὶ κατέπιον τὰς προσόδους, αἵτινες ἤθελον περιέλθει εἰς χεῖρας των, οὐδεὶς ἄλλος θέλει ἀναμιχθῇ εἰς τοῦτο.

Ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ Μητροπολίτου τούτου δὲν δύνανται οἱ γενίτσαροι στρατιῶται Μου (Καποῦ - Κουλλαρίμ) καὶ ἄλλοι νὰ εἰπωσιν « ἡμεῖς θὰ γίνωμεν βίᾳ φύλακές σου (Γιασακτοῦ) » καὶ νὰ πιέζωσιν αὐτούς, ἐπεμβαίνοντες κατὰ παράβασιν τῶν ὅρων τοῦ βερατίου· νὰ μὴ ἐνοχλῶσι δὲ αὐτούς οἱ ταχυδρομοὶ (Οὐλάκ) καὶ οἱ γενίτσαροι καὶ ἄλλοι, προτείνοντες ὅπως χορηγηθῇ αὐτοῖς κατάλυμα (Κονάκ) διὰ τοὺς ἰδίους, τοὺς ἀνθρώπους των καὶ διὰ τοὺς οὓς ἱππεύουσιν ἵππους καὶ ἡμιόνους.

Οὐδεὶς ἀπολύτως στρατηγός, στρατάρχης ἢ οἱ μοντεσελίμαι (διευθύνται τῆς νομαρχίας), ἐπίτροποι καὶ διευθυνταὶ βακουφίων, βοεβόδαι (ὑποδιοικηταί), ἀρχηγοὶ τῶν ἀγροτικῶν φυλάκων (Σερδάρ), οἱ ἀξιωματικοὶ (Χασεκὶ καὶ Ὅσιᾶ) τοῦ τάγματος τῶν Μποσιανήδων, οἱ ἐπιστάται (Σούμπασι) καὶ οἱ ἀστυνομικοὶ (Ζαμπὶτ) τῶν χωρίων ἤθελον ἐμποδίσει, ταράξει, πιέσει καὶ ἐπέμβῃ εἰς τὸν Μητροπολίτην τοῦτον, ὅταν οὗτος φέρῃ εἰς χεῖρας αὐτοῦ τὴν
 245 δι' αὐτὸν εἰδικὴν ράβδον. Κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ παρόντος ὑψηλοῦ Μου βερατίου οὗτος εἶναι τελείως ἐλεύθερος καὶ ἀνεξάρτητος εἰς τὴν διεξαγωγὴν καὶ τὴν διαχείρισιν τῶν ὑποθέσεων τῆς ἐπαρχίας του καὶ οὐδεὶς ἀπολύτως ἐπ' οὐδενὶ τρόπῳ, αἰτία καὶ ἀφορμῇ νὰ ἐπεμβαίῃ καὶ ἐνοχλῇ αὐτόν.

Ἐσημειώθη ἤδη ἐν περιθωρίῳ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω θησαυροφυλακίου Μου
 255 ὅτι συμφώνως πρὸς τὸ εἰς χεῖρας τοῦ ρηθέντος Μητροπολίτου δοθὲν ὑψηλὸν Μου φερμάνιον, διὰ νὰ μὴ ἐπεμβαίῃ ἄλλος τις καὶ προσβάλλῃ τὸν ἀντιπρόσωπον, τὸν ὁποῖον οὗτος διώρισεν ὅπως εἰσπράττῃ τοὺς δημοσίους φόρους,

Φερμάνιον Σελίμ Χαμίτ έτ. 1785 (;)

τοὺς εἰθισμένους δασμοὺς καὶ τὰ λοιπὰ δικαιώματα τῶν εἰς τὰ μέρη τῆς ἐπαρχίας του κατοικοῦντων ραγιαδῶν, εἴθισται νὰ δίδηται τὸ παρὸν ἐκτενὲς καὶ
260 ἐπεξηγηματικὸν ὑψηλὸν φερμάνιον Μου.

Ἡδὴ ἐξεδόθη ὑψηλὸν Μου φερμάνιον διαλαμβάνον τοὺς ὅρους τούτους. Λιέταξα ὅπως, ἅμα φθάσει ἡ παροῦσα ὑψηλή Μου διαταγή, ἐνεργηθῶσι τὰ δέοντα συμφώνως πρὸς τὸ ἐκδοθὲν φερμάνιον Μου, ἐπειδὴ δὲ οἱ ὅροι τοῦ βερατίου τοῦ Μητροπολίτου τούτου εἶναι οὕτω κατακεχωρημένοι καὶ εἰς τὰ βι-
265 βλία τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Μου θησαυροφυλακίου, νὰ ἐπιτρέψητε ὅπως ὁ ρηθὲς ἀντιπρόσωπος, τὸν ὁποῖον διώρισεν ὁ Μητροπολίτης οὗτος, ἐκτελῇ συμφώνως πρὸς τοὺς ὅρους τούτους τὰ ἔθιμα τῶν ραγιαδῶν, νὰ εἰσπράττῃ τοὺς ἐπ' ὀνόματι αὐτῶν βεβαιουμένους φόρους καὶ νὰ διεξάγῃ καὶ ἐπιλύῃ τὰς διαφορὰς καὶ ὑποθέσεις αὐτῶν καὶ μὴ ἐπιτρέψητε εἰς οὐδὲνα ἄλλον νὰ ἐπέμβῃ καὶ ἐνο-
270 χλῇ αὐτόν. Οὕτω νὰ γνωρίζητε καὶ νὰ ἐκτιμᾶτε τὸ παρὸν ἱερὸν σύμβολόν Μου.

Ἐγγράφη τῇ 15 Σιαμπάν τοῦ ἔτους 1230 (23 Ἰουλ. 1815)

β) Φερμάνιον Σελίμ Χαμίτ ἔτ. 1785 (γ)

Διὰ τοῦ φερμανίου τούτου ἐπικυροῦται ὁ ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Ἰακώβου διορισμὸς τοῦ Φιλοθέου ¹⁾ ὡς Ἐπισκόπου Σερβίων καὶ Κοζάνης. ²⁾

Ἐκ χάρτου σιλπνοῦ καὶ παχέος, 0,77 ὑψ. × 0,55 πλάτ., τὸ κείμενον καταλαμβάνει 0,39 ὑψ. × 0,48 πλάτ., περιθώριον δεξιὰ 0,05, προσδιοριζόμενον διὰ χρυσῆς γραμμῆς καὶ τριῶν ἄλλων μαύρων γραμμῶν, κάτω 0,015, ἄνω καὶ ἀριστερὰ δὲν ὑπάρχει περιθώριον ὁ τουρᾶς ἔχει ὑψ. 0,38, περικλείεται ἐντὸς τριγώνου καὶ διακοσμεῖται διὰ χρυσῆς, ἐρυθρᾶς καὶ πρασίνης μελάνης· τὸ κείμενον ἀποτελεῖται ἀπὸ 30 στίχους, μετὰξὺ τῶν στίχων διακρίνονται συχνάκις στρογγυλά διὰ χρυσῆς μελάνης σημεία, ὁ χάρτης εἶναι ἐπικεκολλημένος ἐπὶ ὑφάσματος πρασίνου χρώματος, εἰς τὴν ὀπισθίαν πλευρὰν ἐν τούτοις διακρίνονται δύο ὑπογραφαὶ σχηματοποιημέναι (μονογραφίαι) καὶ ἡ ἐξῆς μεταγενεστέρα σημείωσις ἑλληνιστί: Βεράτιον τουρκικὸν τοῦ Σερβίων Κοζάνης Θεοφίλου ἐπὶ τῶν ἡμερῶν δοθέν τοῦ κραταιοτάτου πολυχρονίου βασιλέως προσκυνητοῦ αὐθέντου Σελίμ Χαμίτ 1785· εἰς δὲ τὴν γωνίαν: Τὸ ζαπίτι Ἐμίρι.

Τὸ κείμενον ἐπὶ τῆς φωτογραφίας, ἣν ἔχω εἰς τὴν διάθεσίν μου, ἔνεκα πολλῶν πτυχώσεων τοῦ χάρτου, ἀρκετὰ δυσανάγνωστον.

γ) Φερμάνιον Μαχμούτ Β' ἔτ. 1824 (Σιαμπάν 17, 1239)

Διὰ τοῦ φερμανίου τούτου ἐπικυροῦται ὁ διορισμὸς τοῦ Νεοφύτου ὡς Ἐπισκόπου Ὁστροβίου, Τζουμα Καϊλαρίων καὶ περιχώρων. ³⁾

Ἐκ χάρτου σιλπνοῦ καὶ παχέος, 1,19 ὑψ. × μ. 0,45 πλ., ἐφθαρμένον ἰδίως εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος, τὸ κείμενον σήμερον ἔχει διαστάσεις ὑψ. 0,57 × 0,42 πλ., στίχ. 38 ἐναλλάξ δι' ἐρυθρᾶς καὶ μαύρης μελάνης γραμμένους, ὁ τουρᾶς εἶναι γραμμένος διὰ χρυσῆς καὶ ἐρυθρᾶς μελάνης ἐντὸς ἐγχρώμου διακεκοσμημένου κώνου ὑψ. 0,38 μ. × 0,285, πλ., ἡ διακόσμησις ἐξετείνετο ἄλλοτε καὶ εἰς τὸ δεξιὸν περιθώριον, ὅπισθεν ὑπάρχουν δύο σχηματοποιημέναι ὑπογραφαὶ (μονογράμματα). Πρβλ. πανομοιότυπον.

1. Πραγματικῶς πρόκειται περὶ τοῦ Θεοφίλου· πρβλ. Π. ΛΙΟΥΦΗ, Ἱστορία τῆς Κοζάνης σελ. 64.—2. Ἡ χρονολογία δυσανάγνωστος· πιθανότατα εἶναι ἡ εἰς τὴν ὀπι-

Φερμάνιον Μαχμούτ Β' ἔτ. 1824

3. Διάφορα άλλα έγγραφα

Κατωτέρω δημοσιεύω διάφορα έγγραφα ἐκ τῆς συλλογῆς μου ὡς δείγματα τοῦ εἶδους των. Τὰ ἐκ Βλάστης προερχόμενα ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσίν μου ὁ καθηγητὴς Γυμνασίου καὶ ἄλλοτε μαθητῆς μου ἀγαπητὸς κ. Γιάννης Τσάρας,¹⁾ τὰ δὲ ἐκ Βογατσικοῦ ὁ ἐν Βογατσικῷ διαμένων κ. Θεοχάρης Οἰκονόμου. Τὰ ἐκ Σιατίστης προέρχονται ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Πανεπιστημίου. Περιγραφὴν τῶν περισσοτέρων ἐξ αὐτῶν εὐρίσκει τις εἰς τὰ « Ἀρχεῖα καὶ Βιβλιοθήκαι Δ. Μακεδονίας », εἰς τὰ ὅποια καὶ παραπέμπω ἐκάστοτε. Ἀπὸ διπλωματικῆς ἀπόψεως θὰ ἔξετασθοῦν ταῦτα ἀλλαχοῦ ἐν συνδυασμῷ μὲ ἄλλα.

Τὰ ἔγγραφα ταῦτα ἔχουν ἀξίαν ὄχι μόνον ἀπὸ γλωσσικῆς, λεξικογραφικῆς, τοπωνυμικῆς καὶ ὀνοματολογικῆς ἀπόψεως, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἀπὸ νομικῆς καὶ οἰκονομικῆς. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς Δ. Μακεδονίας δὲν ἔχουν ἐκδοθῇ τόσα ἔγγραφα, ὥστε νὰ ἔχουν ἐκκαθαρισθῇ προβλήματα τινὰ τῶν ἐγγράφων γλωσσικῆς φύσεως, διατηρῶ ἐνταῦθα τὴν ὀρθογραφίαν τῶν κειμένων. Διὰ τὴν ἑρμηνείαν τῶν εἰς τὰ προικοσύμφωνα ἰδίως ἀπαντωμένων ἰδιωματικῶν λέξεων ὀφείλω χάριτας εἰς τὸν ἀγαπητὸν καθηγητὴν τοῦ Γυμνασίου καὶ ἄλλοτε μαθητὴν μου κ. Α. Παπασιώπην καὶ τὸν κ. Ν. Δελιαλῆν ἐκ Κοζάνης, εἰς τὸν φίλον κ. Ἰωάννην Βασδραβέλλην καὶ εἰς τὸν κ. Χρῆστον Ζαρκοδῆμον. Ἡ ἑρμηνεία πολλάκις δὲν θὰ ικανοποιήσῃ τὸν ἀναγνώστην, ὅπως δὲν ικανοποιεῖ καὶ ἐμέ. Πρέπει ἐν τούτοις νὰ προσθέσω ὅτι μοῦ ἦτο ἀδύνατον ἐνταῦθα νὰ ἐπεκταθῶ εἰς περιγραφὰς ἐνδυμασιῶν καὶ ἀντικειμένων, ὄχι μόνον διότι τοῦτο ἐξέρχεται τῆς ἐιδικότητός μου, ἀλλὰ καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς παρούσης ἐκδόσεως.

1. Προικοσύμφωνον ἐκ Κοζάνης τοῦ 1796

Ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἔγγραφον,²⁾ ἐναπόκειντο μέχρι πρό τινος παρὰ τῷ συμβολαιογράφῳ Κοζάνης κ. Δ. Χ. Πράσῳ δεκαεννέα κώδικες, περιέχοντες προικοσύμφωνα τῶν ἐτῶν 1796 - 1913, διαθήκας, πωλητήρια, ἐξοφλητικά, δωρητήρια, πρακτικὰ Δημογεροντίας καὶ ἄλλα. Ἀπαντες οἱ κώδικες οὗτοι μετεφέρθησαν πρό τινος εἰς τὴν Δημοτικὴν Βιβλιοθήκην Κοζάνης, ὅπου καὶ πραγματικῶς ἀνήκουν.

Τὸ ἐνταῦθα δημοσιευόμενον προικοσύμφωνον περιέχεται εἰς τὸν ὑπ' ἀριθ. 1 κώδικα σελ. 7. Τοῦ κώδικος τούτου περιγραφὴν βλ. εἰς τὰ « Ἀρχεῖα καὶ Βιβλιοθήκαι Δ. Μακεδονίας » σελ. 99.

σθίαν πλευρὰν τοῦ φερμανίου ὑπὸ μεταγενεστέρᾳ χειρὸς προστεθεῖσα: 1785. Πρβλ. Ἀρχεῖα καὶ Βιβλιοθήκαι σελ. 89.— 3. Πρβλ. Ἀρχεῖα καὶ Βιβλιοθήκαι σελ. 182, ἐνθα πρέπει νὰ διορθωθῇ ἡ χρονολογία σύμφωνα μὲ τὴν ἐδῶ ἥτοι 18 Ἀπριλ. 1824.

1. Βλ. Ἀρχεῖα καὶ Βιβλιοθήκαι Δ. Μακεδονίας σ. 139 - 142.— 2. Αὐτόθι σ. 98.

Καὶ εἰς τὸ προικοσύμφωνον τοῦτο γίνεται χρῆσις τοῦ ἐκτενεστέρου τύπου διὰ τὸ κυρίως κείμενον. Σημασίαν ἔχει μεγάλην ἰδίως ἡ λεπτομερὴς καταγραφὴ τῶν ἀντικειμένων τῆς προικὸς μετὰ τῆς ἀναγραφῆς τῆς ἀντιστοίχου ἀξίως ἐκάστου αὐτῶν. Διὰ τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς ἐποχῆς ἐκεί-

Ἡ πατριαρχία τοῦ ἁγίου πνεύματος καὶ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου ἁπостоῦ Πέτρου καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος

Ἡ πατριαρχία τοῦ ἁγίου πνεύματος καὶ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου ἁπостоῦ Πέτρου καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος

1. ἡ πατριαρχία τοῦ ἁγίου πνεύματος καὶ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου ἁπостоῦ Πέτρου καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος	2. 100000	3. 100000	4. 100000
2. 100000	3. 100000	4. 100000	5. 100000
3. 100000	4. 100000	5. 100000	6. 100000
4. 100000	5. 100000	6. 100000	7. 100000
5. 100000	6. 100000	7. 100000	8. 100000
6. 100000	7. 100000	8. 100000	9. 100000
7. 100000	8. 100000	9. 100000	10. 100000
8. 100000	9. 100000	10. 100000	11. 100000
9. 100000	10. 100000	11. 100000	12. 100000
10. 100000	11. 100000	12. 100000	13. 100000
11. 100000	12. 100000	13. 100000	14. 100000
12. 100000	13. 100000	14. 100000	15. 100000
13. 100000	14. 100000	15. 100000	16. 100000
14. 100000	15. 100000	16. 100000	17. 100000
15. 100000	16. 100000	17. 100000	18. 100000
16. 100000	17. 100000	18. 100000	19. 100000
17. 100000	18. 100000	19. 100000	20. 100000
18. 100000	19. 100000	20. 100000	21. 100000
19. 100000	20. 100000	21. 100000	22. 100000
20. 100000	21. 100000	22. 100000	23. 100000
21. 100000	22. 100000	23. 100000	24. 100000
22. 100000	23. 100000	24. 100000	25. 100000
23. 100000	24. 100000	25. 100000	26. 100000
24. 100000	25. 100000	26. 100000	27. 100000
25. 100000	26. 100000	27. 100000	28. 100000
26. 100000	27. 100000	28. 100000	29. 100000
27. 100000	28. 100000	29. 100000	30. 100000
28. 100000	29. 100000	30. 100000	31. 100000
29. 100000	30. 100000	31. 100000	32. 100000
30. 100000	31. 100000	32. 100000	33. 100000
31. 100000	32. 100000	33. 100000	34. 100000
32. 100000	33. 100000	34. 100000	35. 100000
33. 100000	34. 100000	35. 100000	36. 100000
34. 100000	35. 100000	36. 100000	37. 100000
35. 100000	36. 100000	37. 100000	38. 100000
36. 100000	37. 100000	38. 100000	39. 100000
37. 100000	38. 100000	39. 100000	40. 100000
38. 100000	39. 100000	40. 100000	41. 100000
39. 100000	40. 100000	41. 100000	42. 100000
40. 100000	41. 100000	42. 100000	43. 100000
41. 100000	42. 100000	43. 100000	44. 100000
42. 100000	43. 100000	44. 100000	45. 100000
43. 100000	44. 100000	45. 100000	46. 100000
44. 100000	45. 100000	46. 100000	47. 100000
45. 100000	46. 100000	47. 100000	48. 100000
46. 100000	47. 100000	48. 100000	49. 100000
47. 100000	48. 100000	49. 100000	50. 100000
48. 100000	49. 100000	50. 100000	51. 100000
49. 100000	50. 100000	51. 100000	52. 100000
50. 100000	51. 100000	52. 100000	53. 100000
51. 100000	52. 100000	53. 100000	54. 100000
52. 100000	53. 100000	54. 100000	55. 100000
53. 100000	54. 100000	55. 100000	56. 100000
54. 100000	55. 100000	56. 100000	57. 100000
55. 100000	56. 100000	57. 100000	58. 100000
56. 100000	57. 100000	58. 100000	59. 100000
57. 100000	58. 100000	59. 100000	60. 100000
58. 100000	59. 100000	60. 100000	61. 100000
59. 100000	60. 100000	61. 100000	62. 100000
60. 100000	61. 100000	62. 100000	63. 100000
61. 100000	62. 100000	63. 100000	64. 100000
62. 100000	63. 100000	64. 100000	65. 100000
63. 100000	64. 100000	65. 100000	66. 100000
64. 100000	65. 100000	66. 100000	67. 100000
65. 100000	66. 100000	67. 100000	68. 100000
66. 100000	67. 100000	68. 100000	69. 100000
67. 100000	68. 100000	69. 100000	70. 100000
68. 100000	69. 100000	70. 100000	71. 100000
69. 100000	70. 100000	71. 100000	72. 100000
70. 100000	71. 100000	72. 100000	73. 100000
71. 100000	72. 100000	73. 100000	74. 100000
72. 100000	73. 100000	74. 100000	75. 100000
73. 100000	74. 100000	75. 100000	76. 100000
74. 100000	75. 100000	76. 100000	77. 100000
75. 100000	76. 100000	77. 100000	78. 100000
76. 100000	77. 100000	78. 100000	79. 100000
77. 100000	78. 100000	79. 100000	80. 100000
78. 100000	79. 100000	80. 100000	81. 100000
79. 100000	80. 100000	81. 100000	82. 100000
80. 100000	81. 100000	82. 100000	83. 100000
81. 100000	82. 100000	83. 100000	84. 100000
82. 100000	83. 100000	84. 100000	85. 100000
83. 100000	84. 100000	85. 100000	86. 100000
84. 100000	85. 100000	86. 100000	87. 100000
85. 100000	86. 100000	87. 100000	88. 100000
86. 100000	87. 100000	88. 100000	89. 100000
87. 100000	88. 100000	89. 100000	90. 100000
88. 100000	89. 100000	90. 100000	91. 100000
89. 100000	90. 100000	91. 100000	92. 100000
90. 100000	91. 100000	92. 100000	93. 100000
91. 100000	92. 100000	93. 100000	94. 100000
92. 100000	93. 100000	94. 100000	95. 100000
93. 100000	94. 100000	95. 100000	96. 100000
94. 100000	95. 100000	96. 100000	97. 100000
95. 100000	96. 100000	97. 100000	98. 100000
96. 100000	97. 100000	98. 100000	99. 100000
97. 100000	98. 100000	99. 100000	100. 100000

Προικοσύμφωνον ἐκ Κοζάνης τοῦ 1796

νης ἐπομένως προσφέρουν τὰ προικοσύμφωνα ταῦτα ὄχι μικρὰν συμβολήν. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ λεξικογραφικῆς ἀπόψεως ἔχει ἡ ἀναγραφὴ αὕτη ἐπίσης ση-
μασίαν, ὥς δύναται τις εὐκόλως νὰ πιστοποιήσῃ ἐκ τῆς ἀπλῆς ἀναγνώσεως.
Ἐκτὸς τῆς μεταγραφῆς παρέχομεν ἐνταῦθα καὶ πανομοιότυπον τοῦ προικο-
συμφωνοῦ ὥς δειγμα τοῦ τρόπου τῆς κατατάξεως εἰς τὸν κώδικα.

» Τοῦ στάμκου Κωνσταντίνου καὶ τῆς ἀναστασίας Ἰωάννου: ~

» ὁ Ἐπίτροπος τοῦ Πανιερωτάτου Δεσπότου: ~

- † Εἰς δόξαν τῆς ὁμοουσίου, ζωοποιοῦ, καὶ ἀδιαιρέτου τριάδος, διὰ πρεσβειῶν
 τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν θ(εοτό)κου καὶ ἀειπαρθένου μαρίας, τοῦ
 5 ἁγίου: μεγαλομάρτυρος προκοπίου, καὶ πάντων τῶν ἁγίων: γίνεται τὸ
 παρὸν συνοικέσιον. ἡ τιμιωτάτη κυρία ζάννα γιανοβιά θείοις προστάγμα:
 σιν ὑποκειμένη, ἔγνω, ὅτι ἀναγκαῖον ἐστὶ τὴν παμφιλτάτην αὐτῆς θυγατέρα
 κυρίαν ἀναστασίαν γάμου μυστηρίου συνᾶσαι, καὶ δὴ συμφωνήσασα μετὰ τοῦ
 10 λογιωτάτου κυρίου στάμκου Κωνσταντίνου, δέδωκεν αὐτὴν αὐτῷ, ὅπως εἴη
 σύζυγος αὐτοῦ κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς νόμους, καὶ προικοδοτούσα ταύτη
 ἐν πρώτοις τὰς εὐχὰς αὐτῆς εἰς μακρότητα ἡμερῶν, τεκνογονίαν καὶ προκο-
 πήν. (ὅτι εὐχαὶ γονέων: στηρίζουσι θεμέλια οἴκων) ἔπειτα καὶ ἐξ ὧν ὁ πλου-
 σιόδωρος Κς αὐτῇ ἐχαρίσατο τὰ ᾧδε κατεστρωμένα, ἄπερ καὶ γράφοντες
 μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς ἱκετεύομεν τὸν τὸν ἐν Κανᾷ γάμον εὐλογήσαντα,
 15 ἵνα αὐτὸν εὐλογήσῃ, ἀγιάσῃ, στηρίξῃ, καὶ πληθύνῃ: ἀμήν: ~

< αψ'ης': Ἰουλίου: κς: ἐν Κοζάνῃ: ~

	ἐν αἰς: εἰς νάχτι ^{λλ} ας: 250:	Πα 30 000 :
	1: στρέμ: ἀμπέλι εἰς τοῦ κόκαλου τὸ γεφύρι	» .7 200 :
	2: στρέμ: χωράφι εἰς τὸ κεραμαργιὸν	» .2 400 :
20	6: μουντάλια μαργαριτὰ εἰς διάφορα κοσμήματα	» 12 000 :
	1: ζευγάρι: σκουλαρίκια χρυσά	» .2 520 :
	1: χρυσάφι διὰ τὸ κεφάλι	» .1 200 :
	1: ζευγάρι κωσσαῖς	» .. 480 :
	2: δακτυλίδια χρυσά	» .2 400 :
25	1: ζευγάρι μελιτζίκια ῥομπίνι μὲ ἀργυρὰς πλάκας	» .. 480 :
	1: λαιμαριὰν κομπία ἀργυρᾷ	» .. 600 :
	3: καλπάκια ρούχινα	» .1 440 :
	1: νταρτιμὲν χρυσοκεντητὸν	» .1 800 :
	2: ἐτέρους ἀτζέμικους	» .. 600 :
30	2: μαγλήκια χρυσοκεντητὰ	» .2 400 :
	2: ἔτερα ἐτζέμικα	» .. 150 :
	2: ὑποκάμισα μὲ χρυσὰ τζιντιχίονια	» .2 640 :

17 νάχτι· ἡ εἰς χρῆμα καταβαλλομένη πρὸς τὸν γαμβρὸν προῖκα, τὸ ἄλλως
 τράχωμα. 20 μουντάλι ἢ μουςχάλι καὶ μουςχάλι· μέτρον βάρους. 23 κοσσές· κοσσίδες,
 κοσιίδες. 25 μελιτζίκια· βραχιόλια. 26 λαιμαριά· περιλαιμιον ἀπὸ δαντέλλες. 27 καλπά-
 κια· εἶδος καλύμματος κεφαλῆς. 28 νταρτιμές ἢ νταρτιμάς· μανδήλι, τὸ ὅποιον ἐφορεῖτο
 γύρω ἀπὸ τὸ φέσι ἐν Κοζάνῃ. 30 μαγλίκια· ἐπίδεσμος ἀπὸ σιαγόνος μέχρι κρανίου.
 31 ἐτζέμικα καὶ συνηθ. ἀτζέμικα· περσικά. 32 τζιντιχίονια· γιλέκα κοντὰ γυναικεῖα πο-

10: ἕτερα ὑποκάμισα διπλᾷ τῆς νύμφης	»	.8 400	:	
1: ἄντερό σῆπι	»	.5 000	:	
2: ἕτερα τζιτζικλιά	»	.4 200	:	35
1: ἕτερον σιάλι ἀλατζιάν	»	.1 200	:	
1: φόρεμα χρυσούν	»	.8 000	:	
1: ἕτερον λουψιάνικον	»	.4 200	:	
1: ἕτερον σιαλί	»	.1 000	:	
1: ντουλαμὰν ρούχινον	»	.1 800	:	40
1: σαγιὰν καρτόνι	»	.1 000	:	

Πα 103 110

(δευτέρα στήλη ἔναντι ταύτης· περβλ. πανομοιότυπον ἔγγραφο)

μεταφέρεται ἡ ἄντικρυ σούμμα	Πα 103 110	:	
1: ζευγάρι: θηλύκια ἀργυρὰ δρ: 120: καὶ ζώνας πολίτικ:	»	.7 800	:
3: φύρταις ὡς δύο ἀτζέμικες	»	... 600	:
2: μανδήλια τῆς νύμφης τὸ ἐν μεταξωτὸν καὶ τὸ ἐν λειψιάνικον	»	... 600	:
1: τζιουμπέν σῆπι μὲ σαμουροπατζιάν	»	.8 400	:
1: ἕτερον μόρι μὲ καναβουτζιάν	»	.3 600	:
1: ἕτερον νταμπῆνι	»	.2 000	:
1: ἕτερον ρούχινον μὲ κανουβουπατζιάν	»	.2 400	:
1: φερετζέν ἔγγιουρ σιαλί	»	.3 000	:
3: ὑποκάμισα διπλᾷ τῷ γαμβρῷ	»	.3 960	:
3: μανδήλια τῷ ἰδίῳ	»	.1 200	:
1: ζωνάρι πολίτικον τῷ αὐτῷ	»	... 660	:
1: λουντίνι τῷ αὐτῷ	»	... 240	:
3: ὑποκάμισα διὰ δῶρα	»	.2 800	:
1: στρῶμα μπρούσινον	»	.2 000	:
2: προσκέφαλα μπρούσινα	»	.1 200	:
1: σιντόνι	»	... 360	:

λυτελείας. 34 ἄντερό (καὶ ἄντερι) οἶπι· χιτῶν ἐν εἶδει ντουλαμὰ ἀπὸ ἐλαφρὸν ὕφασμα βαμβακερὸ (ἢ χρυσοῦφαντο). 35 τζιτζικλιά· μὲ λουλούδια φόρεμα, λουλουδάτο. 36 σιάλι ἀλατζιάν· σάλι ἀπὸ ἀλατζᾶ. 38 λουψιάνικον· ἐκ Λιψίας. 40 ντουλαμὰς· τσόχινος χιτῶν ἀνδρικός βραχύτερος ἀπὸ τὸ ἄντερι. 41 σαγιὰς καρτόνι· γυναικείον φόρεμα καλοκαιρινὸ λευκὸ ἀπὸ crétton. 44 θηλύκια· πόρπες. 45 φίρτες· ποδιές ἐπίσημοι περιπάτου, ἐπισκέψεων κλπ., κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ μεσάλες = ποδιές ἐργασίας. 47 τζιουμπές οἶπι μὲ σαμουροπατζιάν· μακρὰ ζακέττα μάλλινη ἐσωτερικῶς ἐπενδυμένη μὲ γούνα ἀπὸ σαμούρι, ἐφορεῖτο ἐπάνω ἀπὸ τὸ ἄντερι καὶ τὸν λιμπανέ. 48 τζιουμπές μόρι μὲ καναβουτζιάν· τὸ αὐτὸ μὲ γούνα ἀπὸ κουνάβι (ἰκτίδα). 49 νταμπῆνι· 50 καναβοπατζιάν = ἀπὸ δέσμα καναβιοῦ. 51 φερετζές ἔγγιουρ σιάλι· καλύπτρα (σάλι) ἀπὸ ὕφασμα πολυτελές. 55 λουντίνι· προσόψιον πολυτελές. 57 μπρούσινον· ἐκ Προύσης. 60 γεοργάνα ἡ

60	2: γεοργάνια	»	..3 000 :
	1: γκομπέρι τσοτίκο	»	..1 200 :
	1: κιλίμι	»	... 480 :
	1: φουρτζέλι, καὶ ἓν σεντοῦκι	»	..1 200 :
	15: δκάδες : καλαῖ, καὶ μπακίρι	»	..2 700 :
65	λείνι, καὶ ἱμπρίκι	»	... 440 :
			<hr/>
			σούμμα Πα : 151 950 :
αἱ πρὸ γάμου δωρεαί, καὶ ἡ σκέπη			» : 9 000 :

ἡ ἅπασα σούμμα Πα : 160 950 :

» ταῦτα πάντα παρεδόθησαν τῷ ρηθέντι νυμφίῳ κύρ στάμφ Κωνσταντίνῳ,
70 καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν :

- † ὁ Σακελλάριος Γεώργιος ἱερεὺς μάρτυς :—
† ὁ Νομοφύλαξ Γεώργιος ἱερεὺς μάρτυς :—
† ὁ Ἱερομνήμων Χαρίσιος ἱερεὺς μάρτυς :—
† ὁ Παναγιώτης Χ : Κριτοπουλου μάρτυς :—
75 † ὁ Ἰωάννης Κωνσταντίνου μάρτυς :—

(δευτέρα στήλη)

- † ὁ Σακελλίων Δημήτριος ἱερεὺς μάρτυς :
† ὁ Πρωτοπαπᾶς Μανουὴλ ἱερεὺς μάρτυς :
† ὁ ἄρχων τῶν μοναστηρίων Χ : πέϊος ἀγόρα μάρτυς :
† ὁ Κριακόρις σταμούλη μάρτυς :

(Αἱ ὑπογραφαὶ ἐτέθησαν ὑπὸ τοῦ γραφέως)

2. Προικοσύμφωνον ἐκ Κοζάνης τοῦ 1868

Τὸ δεύτερον τοῦτο, ἐκ Κοζάνης ἐπίσης προερχόμενον, προικοσύμφωνον μοὶ παρεχωρήθη πρὸς δημοσίευσιν ὑπὸ τῆς ἄλλοτε μαθητρίας μου νῦν δὲ καθηγητρίας Γυμνασίου Ἐλευθ. Ἀρμενούλη. ¹⁾ Εἶναι ἕξ ἴσου σπουδαῖον ὥς καὶ τὸ προηγούμενον καὶ τὸ ἀμέσως ἐπόμενον διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους.

γιοργάνια· παπλώματα. 61 γκομπέρι τσοτίκο·; μήπως τσιμπέρι τσοτούλικο = ἐπικάλυμμα κεφαλῆς γυναικείον, φακιόλι ἐκ Τσοτυλίου; 63 φουρτζέλι, φερτζέλι ἢ φορτσέλι· εἶδος κιβωτίου μὲ δερμάτινον περικάλυμμα διὰ ταξίδιᾳ· ἐφορτάνετο εἰς τὸ ζῶο. 65 λεῦνι· λεκάνη. 65 ἱμπρίκι· δοχεῖο μεγάλο χάλκινο διὰ νερό· ἐπίσης δοχεῖο ὅπου ψήνεται ὁ καφές. 67 σκέπη· καλύπτρα τῆς κεφαλῆς, ἡ σκέπη τῆς νύμφης.

1. Πρβλ. Ἀρχεῖα καὶ Βιβλιοθῆκαι σελ. 114.

(ὕπ' ἄλλης χειρὸς) Ὁ τοῦ πανιερωτάτου Ἐπίτροπος .

Ἐν ὀνόματι τῆς Ἀγίας Τριάδος! διὰ πρεσβειῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ τοῦ Ἀγίου μεγαλομάρτυρος Προκοπίου, γίνεται τὸ παρὸν νόμιμον καὶ προαιρετικὸν συνοικέσιον, ὅπερ εἴη στερεωμένον.

Ὁ Ζήσης Κηρηνάσιου ἀπὸ Ντραβοντάνισταν, λαμβάνει εἰς σύζυγον νόμιμον τὴν παρακώρην τοῦ Κυρίου Νικολάου Ἀρμενούλη Ἀλεξάνδραν θυγατέρα τοῦ Νάτσιου χωριάτου, ἣτις παραλαβοῦσα παρὰ τοῦ Κυρίου αὐτῆς ὅλον τὸν μέχρι τοῦδε ἀνήκοντα αὐτῇ ὑπηρετικὸν μισθὸν καὶ ὅσα κατὰ καλὴν προαίρεσίν του παρ' αὐτοῦ τῇ ἐδωρήθησαν ἐξοφλεῖ εἰς τὸ παντελὲς τὸν Κύριον αὐτῆς καὶ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ παραιτουμένη πάσης οἰασδῆποτε ἀπαιτήσεως, συναποφέρει τὴν ἐπομένην προικοδοσίαν ταύτην δὲ καταγράφοντες, ἱκετεύομεν τὸν εὐλογήσαντα τὸν ἐν Κανᾷ γάμον, ἵνα καὶ αὐτοὺς εὐλογήσῃ, ἀγιάσῃ, καὶ στηρίξῃ. Ἀμὴν. 1868 Δεκεμβρίου 7 Κοζάνη.

Ἐν πρώτοις νάχι	2000	
1 < : στρέμμα ἀμπέλι εἰς τὸν Πλάτανον	300	15
2. φέσια μὲ μίαν φούνταν	40	
10 ὑποκάμισα διπλᾷ τῆς νύμφης	300	
5. λαιμαραῖς ,	25	
4. ἐλικάκια	70	
1: φουστάνι πρῶτον Ἀτλάζι	200	20
1: μαλινομέταξον	100	
1: μάλλινον ,	70	
2: καρτώνια	80	
1: λεμπαντὲ χρυσὸν μὲ πασαμαίθια	100	
1: φέρμελην	20	25
1: λεμπαντὲ γγιζι	20	
1: λεμπαντὲ σαντίνα	20	
1: σκουρτέκα γουνιασμένη μὲ ντίσι ἐντόπιον	350	
1: ἄλλην γουνιασμένην μὲ ποντίκι	130	

14 νάχι· πρβλ. ἔγгр. 1 στίχ. 17. 18 λαιμαριά· πρβλ. ἔγгр. 1 στίχ. 26. 19 ἐλικάκια· γιλεκάκια. 23 καρτόνια· (φορέματα) ἀπὸ ὕφασμα crétou. 24 λεμπαντὲς ἢ λιμπαντὲς· τσόχινη χρυσοκεντημένη ζακέττα μέχρις ὀσφύος. 25 φέρμελη· ζακέττα κοντὴ σὰν λιμπαντὲς, χωρὶς μανίκια, ἀπὸ μεταξωτὸ ἢ ἄλλο ὕφασμα, ἀλλὰ πάντοτε κεντημένον καὶ ἀναλόγως τῆς κοινωνικῆς θέσεως τοῦ κατόχου. 26 λεμπαντὲς γγιζι· λεμπαντὲς ἀπὸ ὕφασμα περιέχον μεταλλικὰς κλωστάς. 27 λεμπαντὲς σαντίνα· λεμπαντὲς ἀπὸ ὕφασμα σατέν. 28 σκουρτέκα ἢ σκουρτέλλα· ἐπανωφόρι μὲ πτυχὰς ὀπισθεν (φουντωτό). 28 σκουρτέκα γουνιασμένη μὲ ποντίκι· σκ. γουνιασμένη μὲ δέρμα νυφίτσας· τρίτη κατὰ σειρὰν εἰς ποιότητα ἐν Κοζάνῃ· ἡ πρώτης ποιότητος καλεῖται «μῆλο» (μυλόγωνα), ἡ δευτέρως «νύρκα» (μαύρη) καὶ ἡ τρίτης μὲ ποντίκια δηλ. οὐχὶ μονόχρωμος, ἀλλὰ

30	1: ἀγούνιαστην	150
	5. φύρταις	80
	10 ζευγάρια σκουφούνια τῆς νύμφης	130
	10 μανδήλια τρία μεταξωτὰ καὶ τὰ λοιπὰ βαμπακινὰ	100
	3. λουντίνια	20
35	2. σαλβέταις	5
	3. ὑποκάμισα διπλᾶ τοῦ γαμβροῦ	80
	2. ζευγάρια σκουβούνια 1: μανδήλι καὶ 1: ζωνάρι τοῦ γαμβροῦ	50
	4. δακτυλίδα 2: ζευγάρια σκουλαρίκια καὶ 3: καρφίτσαις	110
	1: στρώμμα μὲ δύο προσκέφαλα	100
40	1: γιοργάνι καὶ μία βελέντσαν	120
	1: κελῆμι 1: τσιαρτσιάφι 1: σεντούκι μὲ τὴν μεσάλα	80
	4: ὀκάδες μπακέρι καὶ καλαῖ λεγένι καὶ ἱμπρέκι	100
		4950
ἡ πρὸ (ἄλλη χεὶρ) γάμου δωρεὰ μετὰ τῆς στέψεως		150
		5100

Τὰ ἀνωτέρω προσεπιβεβαιοῦντες οἱ ἐπὶ τούτῳ ὠρισμένοι πραγματογνώμονες τῆς κοινότητος ὑποσημειούμεθα ἐν τῷ παρόντι διπλῷ προικοσυμφωνητικῷ ἐγγράφῳ πρὸς ἔνδειξιν.

» ὁ Σακελλάριος γεώργιος ἱερεὺς βεβαιοῖ: (ἄλλος χαρακτήρ γραφέως ὡς ἄνω: ὁ τοῦ πανιερωτάτου ἐπίτροπος)

» ὁ Σακελλίων Ἀναστάσιος ἱερεὺς μάρτυς. »

» Δημήτριος Μεγδάνις μάρτυς »

» Δ. Γ. Λιγνοῦ μάρτυς »

» Γεώργιος Ν. Τακιατζῆ μάρτυς » (ὑπὸ τοῦ γραφέως)

Γεώργιος Κ. Θουώκ » (» » »)

» Οπισθεν εἰς τὸ κάτω περιθώριον ὑπάρχει ἡ σημείωσις:

Προικοσύμφωνον τῆς ὑπηρετρίας μου Ἀλεξάνδρας θυγάτηρ τοῦ Νάτζιου χωριάτου. Κοζάνη τῇ 8 Δεκεμβρίου 1868.

3. Προικοσύμφωνον ἐκ Σιατίστης τοῦ 1740

Εἰς δόξαν θεοῦ, α ψ μ φευρουαρίου' σιάτιστα

† Επει θεῖος νόμος. τοῖς ἀνθρώποις ἀνέκαθεν δίδεται ἀνδράσι. τας γυναῖκας συζευγνύναι τοῦτω χάριν καὶ ἡμεῖς τα ἀδέλφη ο γιάννης ὁ νήκως

χρωματιστὴ (μέσα στο μαῦρο εἶχε καὶ κόκκινο). 31 φέριτες· βλ. ἔγγρα. 1 στίχ. 45. 32 σκουφούνια· κάλτσες. 34 λουντίνι· προσόψιον. 35 σαλβέτιες· προσόψια, σερβιέτες. 37 σκουβούνια ἀντὶ σκουφούνια = κάλτσες. 40 γιοργάνι· πάπλωμα. 41 τσιαρτσιάφι· σενδόνη. 41 μεσάλα· ἐπικάλυμμα συνήθως τραπεζιοῦ· 42 λεγένι· εἶδος λεκάνης πλυσίματος.

ο μανόλης ο διμίτρις ὁ τριᾶντάφηλος μαζί με τὴν μητέρα μας τὴν μαλαματί
ἢ γυνὴ του χατζὶ **κώτζι** παραδείδωμε τὴν ἀδελφὴν μας ὀνόματι σουλτάνα τω 5
λάζαρι υἱὸ **αλιξίου** καὶ πρίκα δείδωμοι αὐτοὶ κατα τω εἰωθῶς πρῶτον μεν
τῶ τῶς πανδοτήρος θεοῦ δαμιλὲς ἔλεος εἶτα καὶ ἐξ ὧν ὁ Κύριος εὐχαριστᾷ
μοι :

Ἐν πρώτης μετρίτᾳ ασλλανία 250	π.	30000	
φλωρία οὔγκρι λεμῶν καὶ σίτα 30	π.	13200	10
μαργαριτάρια μουσχάλια : 8		7680	
ζωνάρι αργιρῶ καὶ χρυσωμένῳ ἓνα δράμη 220	π.	4800	
ζωνάρι ἕτερον ἀργιρῶ ἓνα δράμια : 160	π.	2250	
ρεσιμεν δια ταῖς κλόσαις κλονάρια 12 δράμια 50 :			
καὶ μαλαματοκοῦκη : 20 :	π.	1200	15
σκουλαρήκια μαλαματένια βενέτηκα ζυγῆ: 1:	π.	1000	
ἕτερα σκουλαρήκια ἀργιρᾷ χρυσωμένα ζυγῆ: 1:	π.	160	
μπακούρι χαρανῆ ἓνα τέντζερέδες: 2: οκάδες: 20:	π.	4400	
γκούμη ἓνα λεγγέρια 18: ληνήν 1: ἡπρίκη: 1:	π.	600	
ἀμπέλη εἰς τὴν κάτω μαγούλα καλέμηα: 8:	π.	3600	20
φορέματα βενέτικα: 2: καὶ χηώτικα φορέματα: 2:	π.	6000	
		74890	

ντουλαμάδες μπο χασέϊνους: 2 τζιπούνια ἀτλαζέηνα: 3 :

καὶ χαταέηνα: 2:	π.	3300	
ρούχο μεγάλο γουνιασμένο με κοναβὸ πατζιᾶν ἓνα	π.	5200	
γούνα τρανὶ βενέτικη γουνιᾶσμένη με κοναβο πατζιᾶν ἓνα	π.	3600	25
ἕτερον κόντογούνη χαταῖ γουνιασμένη με σιντζάπια ἓνα	π.	1800	
ἕτερον κόντογούνη μποχασι γουνιασμένο με σιντζάποια ἓνα	π.	700	
κομπία βενέτικα καὶ τῆς χώρας αργιρᾷ εἰς ὅλα τα φορέματα. 350	π.	2100	
ποκάμισα τῆς νύμφης 18: σιντρόφια τῆς νύμφης: 10:	π.	11200	

10 φλωρία οὔγκρι(κᾶ) λαμῶν καὶ σίτα· φλωριὰ οὔγκρικὰ διακοσμητικὰ τοῦ
λαιμοῦ καὶ ἄλλα κοσμήματα ἐν εἶδει κοσκίνου (σίτας). 11 μουσχάλι ἢ μουντάλι· μέ-
τρον βάρους. 14 ρεσιμές· εἶδος κοπτοῶν διὰ τὰς κλοσσίδας. 14 κλωνάρια· εἶδος στε-
φάνου χρυσοῦ ἢ ἀργυροῦ ἢ καὶ ἐξ ἄλλου μετάλλου. 15 μαλαματοκοῦκκια· χάντρες μα-
λαματένιες. 18 μπακούρι· μπακίρι. 18 χαρανί· καζάνι πλυσίματος. 19 γκούμι ἀντὶ τοῦ
γνωστοῦ γκιούμι· δοχεῖον χάλκινον πρὸς μεταφορὰν ὕδατος. 19 λεγγέρι· δοχεῖον χάλ-
κινον διὰ ψήσιμον φαγητοῦ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου, προσκομιζομένου εἰς τὸ τραπέζι, καὶ
ἐτρωγον ἀπὸ κοινοῦ. 19 λιένι καὶ λεῦνι· λεκάνη. 20 καλέμια· μέτρον ἐκτάσεως ἰσοδυ-
ναμοῦν πρὸς τὸ $\frac{1}{12}$ τοῦ στρέμματος. 22 ντουλαμάς· βλ. ἔγγρα. 1 στίχ. 40. 22 μπὸ χα-
σέϊνους· ἀπὸ χασέ· 22 τζιπούνια· φόρεμα ἐν εἶδει ζακέττας, κοντύτερον ἀπὸ τοὺς τζουμ-
πέδες· βλ. ἔγγρα. 1 στίχ. 48. 23 χαταένια (τζιμπούνια)· ἀπὸ χασέ. 25 κοναβοπατζιᾶν·
γουναικικὸ ἀπὸ κουνάβι· 26 κοντογούνη χαταῖ· εἶδος κοντῆς γούνας. 26 γουνιασμένο με
σιντζάπια ἢ σιντζίφια· γουν. με ταινία λεπτὴ γύρω γύρω. 27 κοντογούνη μπὸ χασί· κον-
τογούνη με φόδρα ἀπὸ χασέ συνήθως χρώματος κόκκινου. 29 συντρόφια· ἐσώβρακα.

30	μαντίληα τζιπεΐνα: 20: καὶ πανίτικα: 20:	π.	2000
	δακτυλήδια μαλαματέϊνα: 4:	π.	1200
	σίντουκη βενέτικο ἕνα ἕτερον σίντουκη πρασιοβινῶ ἕνα	π.	1200
	στρώματα περατινὰ 2: παπλώματα περατινὰ: 2:	π.	2000
	πρωσκέφαλα τοῖς λύψυάς 2: καὶ περατινὰ πρωσκέφαλα 2:		
35	μαξυλάρια χαταΐνα: 2:	π.	1800
	γιᾶμπολες: 2: κυλήμια 2: σίντόνια: 2: ποκρόβη ἕνα	π.	2000
	πεσκιοῦνι ἕνα καλπάκηα τρία απλάδες καλαΐσες ὁκάδες 6.	π.	2160
	κουκολὴ ρουχέϊνο γουνιασμένο με γιτζιόνια ἕνα	π.	840
	βρακόζουνες 10	π.	1000
40		σουμά π.	116990

Ἐγὼ τοίνοιν δείδωμι ταῦτα ὁ δὲ Θς του ελέους δώσει
αὐτοῖς πάντα τὰ ἀγαθὰ:

	» γεώργιος ἱερεὺς μαρτυρῶ	»
	» πέτρος ἱερεὺς μαρτυρῶ	»
45	» χρῆστος ἱερεὺς μαρτυρῶν	»
	θεόδωρος τριανταφύλλου μάρτυς	»
	» νηκολος διμο μαρτιρο	»
	» ἰωάννης κοσταντηνου μαρτιρο	»
	» δούκας χατζήμιχάλη μάρτυς	»
50	» παύλης χατζή μιχαήλ μαρτυρῶ	»
	Γεώργιος μάνου μαρτυρῶ	»
	Μιχαῆλης ἰωάννη ζιγούρη μαρτυρῶ	»
	»	»
	»	»

4. Προικοσύμφωνον ἐκ Σιατίστης τοῦ 1826

Εἰς δόξαν χρικοτοῦ ἀμὴν: 1826: ἰουλίου δίου. σιάτιστα

Ἰδου σιμιώνω ἐγὼ ἡ ναοῦμινα τζήνω

τὰ ὅσα προικῆζω τὴν θηγατέραν μου ἀναστασία:

30 *τζιπεΐνα*: μεταξωτά. 32 *σιντούκι πρασιοβινό*: κιβώτιον με ἐξωτερικὸν διάκοσμον ἀπὸ πράσινα λουλούδια. 33 *στρώματα ἢ παπλώματα περατινὰ*: στρώματα ἢ παπλώματα ἀπὸ τὰ χωριά τὰ πέραν τοῦ Ἀλιάκμονος ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς Κοζάνης - Σιατίστης. 35 *χαταΐνα* ἀπὸ χασέ. 36 *γιᾶμπολες*: βελέντζες ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ προμηθευόμεναι με διάφορον χρωματισμὸν τῶν ἐντοπίων, ἔχουσαι εἰς τὸ μέσον ἄλλο χρῶμα. 36 *ποκρόβη*: βελέντζες ἀπὸ μαλλὶ αἰγός. 37 *πεσκιοῦνι*: φούντα. 37 *καλπάκι*: ἐπικάλυμμα κεφαλῆς. 37 *ἀπλάδες*: πιάττο ἀβαθεῖς χρησιμοποιούμενον ὡς ἡ σημερινὴ πιατέλλα: πρβλ. καὶ «*ἀπλὰς δίσκος*». 38 *κουκολί*: καλύμματα κεφαλῆς διὰ παιδιὰ. 38 *γουνιασμένο με γιτζιόνια*: ;

† Ἐν πρότοι ἔν φερετζέν ρούχινων μὲ χάρτζια ἀσημένια. δεύτερον φερετζέν ρούχινων μὲ χάρτζια μεταξωτά :	5
τζημπέν πρότον στώφα ὁλόχρησι. τζημπέν δεύτερον καδιφείνων κρημέζηκον. τζημπέν τρήτων χρησοῦ γάντζου. τέταρ<τον> τζημπέν μπίτζηκον. ἔτερι δίου τζεμπέδες ρούχινη.	10
πρότον φώρεμα στώφα ὁλόχρησι. δεύτερον φώρεμα μπέτζικον. τρήτον φώρεμα σταμπὸλ φουστὰν χρησοῦν...ἔτερον φουστὰν τζηταρὴ τρήτον φουστὰν κήτεργο πρότον ἀντερὴ κατακώρφους στώφα ὁλόχρησους δεύτερον ἀντερὴ κατακώρφους λέστρα κήτερνη τρήτων ἀντερὴ κατακώρφους γιανιῶτικον τέταρτον ἀντερὴ νια πχανές πέμπτον ἀντερὴ κηταπή ἕκτον ἀντερὴ ἀλατζέινο	15
δίου μηντένια καρτονήσια εναν λεμπεκέν ἀτλαζωτῶν. δεύτερον λιμπαντῶν γκηζή. ἡποκάμισα ἦκους πέντε. σιντροφφα ἦκουσι	20
μεσάλες δέκα· βρακοζώνες δέκα πέντε πέντε προσώπια καὶ ἕξ σελβέτες ἕναν μαχοριμέν· ἕνα δέμα· ἕνα χαβλή· ἕ<να>πιστημάλ μία λεμερία κηντιτὴ τῆς βιένας· καὶ δίου μεταξείνης	25

4 χάρτζια· χρυσὰ ἢ ἀργυρὰ γαῖτανάκια (κλωστὲς) φορεμάτων, τορνινίσματα φορεμάτων. 6 τζιμπές ἢ συνηθέστερον τζουμπές καὶ τζεμπές· εἶδος καπαρντίνας· ἐφορεῖτο ἐπάνω ἀπὸ τὸ ἀντερί καὶ τὸν λιμπαντέ. 7 καδιφείνος· ἀπὸ κατιφὲ ὕφασμα. 7 κρημέζικος· κοκκίνο-μελανωποῦ χρώματος. 9 μπίτζικος ἢ μπέτζικος· ἐκ Πέστης. 13 σταμπὸλ· κωνσταντινουπολίτικος. 14 τζιταρί· τὸ ἐν Κοζάνῃ νταραῖ = ἀραιό ; 15 ἀντερί κατὰ κόρφους· ἀνδρικός χιτὼν ποδήρης ἀνοικτὸς μπροστὰ μὲ πλισσέδες. 16 λέστρα κίτερνη· ζώνη κίτρινη διὰ κλειδώματα. 17 γιανιῶτικο· ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα. 18 ἀντερί νταπχανές· εἶδος ἀνδρικοῦ γιτῶνος. 19 ἀντερί κιταπί· ἐν Κοζάνῃ ἀντερί σιάμ κιταπί = ἀντερί μεταξωτὸ μὲ καθέτους ραβδώσεις. 21 μιντένια ἀντὶ μιντέρια καρτόνια· σκεπάσματα βαμβακερά (ἀπὸ κρετὸν) διὰ ντιβάνι. 22 λεμπεκές· ; 22 λιμπαντές· εἶδος γιλέκου ἀνδρικοῦ ἢ γυναικείου κοντοῦ φορέματος κεντητοῦ. 23 γκιζί· χρῶμα πρασ. βαθ. ἐρυθροῦν. 26 μεσάλες· ἐπικαλύμματα τραπεζιῶν συνήθως. 27 σελβέτες· σερβιέττες τραπεζιοῦ. 28 μαχοριμές· συνήθως μαχραμᾶς· μανδύλι κεφαλῆς ἐν εἶδει σαλιοῦ, φέρον εἰς τὴν ἄκραν κοσμήματα χρυσά. 29 χαβλί· προσόψι λουτροῦ. 28 ἐπισιμάλι καὶ πισιμάλι· προσόψι λουτροῦ. 29 λαιμέρια· ἐπικαίμια. 30 σερχατερί· καρφίτσα ἐκ σύρματος κατασκευαζο-

- 30 ἓνα ζευγὰρ κληδώματα σερκατερί
 ἕτερα ἔν ζευγὰρ κληδώματα ἀργυρωχρησώμενες
 δίου ζώνες ἢ μία κνητητή
 πέντε δακτηλίδια μαλαγματέϊνα
 δίου ζευγάρια σκουλαρίκια μαλαγματέϊνα. ἕτερον ἔν ζευγὰρ σκουλαρίκια
 35 ἓνα ζευγὰρ μπληντζέκα μαλαγματέϊνα
 μαργαρτάς ἤκουσ μοσχάλια
 δίου φέσια με τεπέδες χρησοῦς
 ἓνα μαγλήκη κνητητῶν
 δίου φερτζέλια μαζή με τὰ τζερτζάφια
 40 δίου στρώματα, δίου παπλώματα. δίου γιάμπολες. ἓνα ὑποκρόβ.
 ἓνα χαλή, οκτώ προσκέφαλα.
 δίου μαξηλάρια. καὶ δίου τζερτζεφια.
 ἓνα χαρανή, ἓνα σινή, ἓνα γγιούμη τρῆς τεντζερέδες.
 ἤκους κωμάτια καλαῖ
 45 ἓνα λεγὲν καὶ ἡμπροίκη.
 δίου ντουνοῦμια ἀμπέλ. ἐξ ὧν. το ἓνα ἦναι νδουνούμ εἰς παλεάμπελα.
 καὶ το μῆσῶν νδουνούμι εἰς μπότζηκα.
 μετριτὰ ἐπιχείρας ἀ<σ>λ. 1000 ἦτοι χίλια γρόσια.

Ὁ δὲ πανάγαθος θεὸς δώῃ αὐτὶς τὰ τοῦ ἀβραάμ, ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ.

5. Προσύμφωνον γάμου ἐκ Σιατίστης τοῦ 1831

Σὺν τῷ ἀγίῳ θεῷ ὅσα θέλω προικῆσαι τὴν θυγατέρα μου Νυμφοδώ-
 ραν, ὅπου μέλλει νὰ νυμφεφθῇ μετὸν κύρ Ἰωάννην στέργιον.

» 1: φερτζέν ρούχινον.

» 1: ἀντερί ἀτλαζωτὸν κνητητόν.

5 » 1: » μεταξωτὸν

» 1: » μῆλον

» 1: τζομπέν.

» 1: » ρούχινον

» 8: ὑποκάμισα

10 6: σιντροφια: ἔλ: 5

μένη ὑπὸ χρυσοχόων, εἶδος κοσμήματος. 35 *μπληντζέκι*: βραχιόλι. 36 *μοσχάλια*: μέτρον
 βάρους. 37 *τεπέδες*: χρυσοποίκιλον κόσμημα ἐπάνω ἀπὸ τὸ φέσι. 38 *μαγλίκι*: βλ. ἔγγρα.
 1 στίχ. 35. 39 *φερτζέλι ἢ φουρτζέλι*: μπαούλο βλ. ἔγγρα. 1 στίχ. 67. 39 *τζερτζέφι ἢ*
ισαρισάφι: σινδόνη. 40 *ὑποκρόβι*: πρβλ. ἔγγρα. 3 στίχ. 38. 42 *τζερτζέφι*: σινδόνη. 43 *σινί-*
ταφι μετὰ τὰ δῶρα ποῦ ἔστειλεν ὁ γαμβρὸς πρὸς τὴν νύμφην τὸ ἀπόγευμα τῆς πρὸ
 τοῦ γάμου Παρασκευῆς. 46 *λεγένι*: λεκάνη. 47 *ντουνοῦμι*: μέτρον ἐκτάσεως ἰσοδυνα-
 μοῦν πρὸς ἓν στρέμμα. 47 *μπότζηκα*: (μπότσα;) φιάλη;

6 *ἀντερί* — *μῆλον*: ἀντερί πρῶτης ποιότητος πρβλ. ἔγγρα. 2 στίχ. 30. 7 *τζομπές*:
 χιτῶν.

5: ταύλαις.	ελ: 4	
» 6: βρακοζώναις.	ελ: 3	
5: προσόψια:	ελ: 2	
» 2: λαιμαραῖς.		
» ἔνδημα, καὶ ἔν φέσι		15
» 1: ζευγάρια κληδώματα ἀργυροχρυσωμένα		
» 1: πάπλωμα		
» 1: στρῶμα		
» 1: κυλήμι		
» 1: γιάμπολην		20
» 1: σινδόνι		
» 4: προσκέφαλα		
» 8: κομάτια καλαῖ καὶ μπακίρι		
» 1: λιένη ἱμπρήκι		
» 1: σινί, ἔν ἱγιούμι. ἔλ: τοπινεῖ και γκιούμι		25
1: χαρανί:		
» 8: καλήματα: ἀμπέλι εἰς ἀργυροῦ		
» 1: σινδούκι καρύτικον.		

τῇ 18: 7βρίου 1831

Δημήτριος Μάρκου

Ἐν Σιατίστη

30

Σελ. 3

σιμοιώνω τὰ ὅσα ἐξώδευσα ἐγὼ ὁ ἰωάννης εἰς προγαμιαίαν δορεάν.

4: μεσόχκερλέδες ἐδόρισα ἐγὼ	γρ.	
1: κρημεντζηκον ἐγὼ ὁ εἶδιος	γρ.	
2: ῥομπιέδες ὁ εὐθύμιος ἀδελφός μου	γρ.	
2: ῥομπιέδες ὁ οἰκονόμος . . .	γρ.	35
2: ῥομπιέδες ὁ δημήτριος πάϊκου	γρ.	
1: ὁ παπὰ ἰωάσαφ	γρ.	
1: ἡ δούκινα	γρ.	
1: ἡ σάνα ντάνα	γρ.	
1: ὁ ἀπόστολος παπαθεοδώρου . .	γρ.	40
εἰς ετερα δώρα τῆς νύμφης δικά μου ἔξωδα.		
1: ταμπακέραλη ἀσιμένεια . . .	γρ.	

11 ταῦλες ἐν Σιατίστη, μεσάλες ἐν Κοζάνη = ποδιές ἐργασίας. 14 λαιμαριά· ἐπι-
λαίμιον. 21 γιάμπολη· βελέντζα. 25 σινί· πβλ. ἔγγρ. 4 σίχ. 43. 25 τοπινί· τοπικό; 28
καρύτικον· ἐκ καρυδιᾶς.

σελ. 3. 32 μισοχκερλέδες· εἶδος χρυσῶν νομισμάτων. 33 κρημέντζικον· χρώματος...
34 ρομπιέδες· εἶδος νομισμάτων ἀργυρῶν. 42 ταμπακέραλι· ταμπακέρα. 43 λαχοῖ μαντήλι·

- 1: λαχορή μαντιλη γρ.
 1: καθρεύτην γρ.
 45 1: ζευγάρη στρηνφια γρ.
 1: τιπεν καὶ κρηπίνεια γρ.
 1: φέσι καὶ μαχραμάν γρ.
 2: μαντίλια. ἔτερα γρ.
 1: ἀρμάτα ὅταν ἔστειλα τὸ σινεῖ πέρα
 50 καὶ περη ὅλα τα ἔξωδα ὅπου ἦχε το σινὴ γρ. 120

Ἐπὶ τῆς τετάρτης σελίδος ἄνω:

ξηστοίχη' της αραβόνας Ἰω(ά)νου τοῦ ζωγράφου

6. Διαθήκη ἐκ Βλάστης τοῦ 1852

- » ἡ ὑποφαινομένη Δέσπω σύζυγος τοῦ Γεωργάκη Τόνια, ὑγιῆς οὔσα, καὶ
 σώας ἔχουσα τὰς φρένας μου, βουλευομένη περὶ τοῦ μέλλοντός μου τέλους,
 καὶ περὶ τῶν τέκνων μου, οἰκειοθελῶς καὶ ἀπαραισιάστως θέλουσα νὰ διαθέ-
 σω τὰ πατρικά μου καὶ μητρικά μου κτήματα καὶ χρήματα κινητὰ τε καὶ
 5 ἀκίνητα, διατάττω τὰ ἑφεξῆς. ἐπειδὴ ἐξ ἰδίων μου ἀγῶ ἔδωκα εἰς ὑπαν-
 δρεῖαν τῶν 3» τριῶν θυγατέρων μου, ὅ,τι προαιρετικῶς ἠθέλησα, καὶ εἰς
 τὴν ἐν Γκορέντζη ἐγγονήν μου ἱκανά. ἐπειδὴ προσέτι τὰ δύο παιδιὰ μου
 Σιῶμος καὶ Κωνστ: συνετέλεσαν πολὺ. καὶ ὁλονὲν συντελοῦν εἰς περίθαλψιν
 μου· ὁ δὲ ἄλλος υἱός μου Μοῖχος. φυσικὸν ἔχων ἐλάττωμα, ἀπαιτεῖ ἐκ μέ-
 10 ρους μου τὴν δυνατὴν προμήθειαν. διὰ τοῦτο, διότι εἰς τὰς θυγατέρας μου
 καὶ ἐγγονήν μου ὡς προεῖπον ἐξ ἰδίων μου ἔδωκα. καὶ εἰς τοὺς υἱούς μου
 ἐπαρατήρησα τὰ εἰρημένα. ὅσα πλέον μοὶ περιεσώθησαν πατρικά μου καὶ
 μητρικά μου κτήματα καὶ πράγματα, οἱτι σπῆτι, λειβάδια καὶ: 2 ἀμπέλια,
 καὶ ἐπίλοιπα πράγματα, ὅλα τ' ἀφίνω εἰς τοὺς τρεῖς υἱούς μου Σιῶμον.
 15 Κωνσταντῖνον, καὶ Μοῖχον, ὥστε αὐτοὶ μόνοι νὰ εἶναι κύριοι αὐτῶν, καὶ
 πληρεξούσιοι κτήτορες αὐτῶν, χωρὶς νὰ τοὺς ἐνοχλήσῃ κανεὶς, οὔτε αἱ θυ-
 γατέρες μου, οὔτε ἄλλος τις.
 ὅθεν ἔγραψα τὸ παρόν μου διαθητικὸν ἐμμάρτυρον ἔγγραφον εἰς ἀποφυγὴν
 πάσης ταραχῆς καὶ φιλονεικίας, καὶ ἐνοχλήσεως τῶν εἰρημένων, διὸ ἐχέτω

μανδήλι χρωματιστὸ μάλλινο μὲ κρόσια πολυτελέστατο συνήθως ἀπὸ τὴν Λαγώρη τῶν
 Ἰνδιῶν προερχόμενον, μὲ τὸ ὅποιον ἐσκέπαζον συνήθως τὰ νυμφικὰ δῶρα καὶ τὸ
 ἐχρησιμοποιοῦν διὰ τὸν λαιμόν· ἐν Κοζάνῃ ἐλέγετο καὶ *σπαλέντο*. 45 *στρίμφια*· ἐκ τοῦ
 γερμανικοῦ Strümpfe = κάλτσες ἀλλὰ καὶ εἶδος ὑποδημάτων; 46 *τιπές* χρυσοποικίλον
 κόσμημα ἐπάνω ἀπὸ τὸ φέσι. 46 *κρηπίνια* ἢ *καρπίνια*· χάντρες. 47 *μαχραμάς*· εἶδος σα-
 λιοῦ. 49 *ἀρμάτα*· σειρές. 51 *ξηστοίχη*· συμβόλαιον γάμου ἐν εἴδει προσυμφώνου· πρβλ.
 ἀνωτέρω σελ. 265.

τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν ἐν παντὶ κριτηρίῳ δικαιοσύνης, εἰ τύχοι. 1852., 22., 20
φευρ. Βλάτση.

» ἐγὼ ἡ δέσπου θυγάτηρ τοῦ Μηχάλη καὶ σύζυγος, τοῦ Γεοργάκη-Τόνια μην
ὑξεύροντας νὰ γράψω διὰ χειρὸς τοῦ Παπᾶ Ἰωάννου Παπᾶ Εὐθυμίου, βε-
βαιώνω τὰ ἄνωθεν

ἰδοὺ καὶ τὸ δακτυλὸν μου: (ἀκολουθεῖ ἡ ἀποτύπωσις)

25

» Παπᾶ Ἰωάννης οἰπογράφεται αὐτὴν μαρτυρῶ

»

» Νικόλαος Γ. γόγου μάρτυς

» Κωνσταντῆς Γ. μυσιόπουλος μαρτυρῶ

» Δημήτρης αθανασίου μαρτυρο

» Γεώρ. Γαδῶ μαρτιρῶ

»

»

»

7. Διαθήκη ἐκ Βογατσικοῦ τοῦ 1869

† Ἐν ὀνόματι τῆς Ἀγίας Τριάδος τοῦ ἐνὸς καὶ μόνοι Θεοῦ.

Ἐπειδὴ ἡ ὥρα τοῦ θανάτου μου εἶναι ἄδηλος, κατὰ τὸν ἐν Εὐαγγε-
λίοις λέγοντα Κύριον Ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν «Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχε-
σθε ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν, οὐδὲ τὴν ὥραν ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ἔρχεται» καὶ ἐπειδὴ δειλιῶ μὴ μὲ καταλάβῃ ὁ θάνατος ἀδιάρητος, διὰ τοῦτο
σπεύδω ἐν ὧσφ ἔχω τὸν νοῦν ὑγιᾶ διὰ τῆς παρούσης διαθήκης μου γενομένης
ἐνώπιον τοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ Ἀγίου Σισανίου (ὡς μὴ ἐλθόντος εἰσέτι εἰς τὴν
ἐπαρχίαν τοῦ Ἀγίου Σισανίου) νὰ ἐκπληρώσω τὰ τελευταῖα χριστιανικά καὶ
φιλοστοργικά καθήκοντα καὶ διατάζω τὰ περὶ τῆς περιουσίας μου πρὸς ἀπο-
φυγὴν διενέξω καὶ σκανδάλων τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ συμβῶσι μετὰ θάνατον.

5

Ἄρ. Αὐν Ἀποκαθιστῶ Ἐπίτροπον καὶ τέλειον πληρεξούσιον τῆς ὑπαρ-
χούσης καταστάσεώς μου συγκειμένης ἐκ διαφορῶν ὁμολόγων, πραγματείας,
βερεσεδίων, ἐτοιμῶν γροσίων, τὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ διαμένοντα Γενικὸν ἐπί-
τροπον τοῦ Ἀγίου καὶ Ζωηφόρου Τάφου διὰ νὰ διανεῖμῃ τὴν ὑπάρχουσαν
περιουσίαν μου ὡς ἑξῆς.

10

Ἄρ. Βον Ἀφίνω εἰς τὴν γεννήσασαν καὶ ἀναθρέψασαν μητέρα μου
τέσσαρας χιλιάδας γρόσια.

15

Ἄρ. Γον Προσέτι εἰς τὴν μητέρα μου ἀφίνω δύο χιλιάδας γρόσια διὰ
νὰ ἐκτελέσῃ τὰ συνήθη μου μνημόσυνα ἀπὸ τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν καὶ
ἐφεξῆς, ἐπειδὴ τὰ μέχρι τῶν τεσσαράκοντα συνήθη μνημόσυνα κτλ. εἶναι εἰς
βάρος τοῦ εἰρημένου ἐπιτρόπου.

20

Ἄρ. Δον Ἀφίνω εἰς τὸν ἀδελφόν μου Κότσιον δύο σιντούκια πράγ-

ματα εὕρισκόμενα εἰς Χρούπισταν εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Μάρκου συντρό-
φου τοῦ Ἀποστόλου Βακάλη.

25 Ἀρ. Εὖν Προσέτι εἰς τὸν ἴδιον ἀδελφόν μου ἀφίνω καὶ δύο χιλιάδας γρόσια καὶ οὐχὶ περισσότερα εἰς μετρητά, ἐπομένως ἂν τολμήσῃ νὰ ζητήσῃ περισσότερα, ἢ ὁργὴ τοῦ θεοῦ νὰ ἔλθῃ ἐπ' αὐτὸν καὶ προκοπὴ νὰ μὴ ἴδῃ· διότι ταῦτα ἀφίνω ἐκ προαιρέσεως.

30 Ἀρ. ΣΤὸν Ἀφίνω εἰς τὴν πατρίδα μου ἕξ χιλιάδας γρόσια διὰ νὰ φροντίσῃ νὰ ἐπιδιορθώσῃ τὴν βρύσιν τοῦ Ντισίτσκου, ἥτοι τοῦ Ντισίτσκου τοῦ πηγάδι, εἰς τὸν τόπον του καὶ οὐχὶ εἰς ἄλλο μέρος διὰ νὰ ὑπάρχῃ ἀφθονία ὕδατος εἰς τὴν βρύσιν ταύτην αἰωνίως.

Σελ. 2.

Ζὸν Ἀφίνω εἰς τῆς Βαρσάνους τοῦ κορίτσι τὴν νέτσιου πεντακόσια γρόσια διὰ νὰ ὑπανδρευθῇ, καὶ τὰ ὁποῖα τότε θὰ λάβῃ.

35 Ἀρ. Ηὖν Ἀφίνω εἰς τῆς Γκάλτσας τῆς Δριανοβνούς τὸ κορίτσι διὰ νὰ ὑπανδρευθῇ γρόσια πεντακόσια, τὰ ὁποῖα τότε θέλει λάβει.

Ἀρ. Θὸν Ἀφίνω εἰς τὴν Αἰκατερίνην Γκάγια διὰ νὰ ὑπαντρευθῇ γρόσια τριακόσια, τὰ ὁποῖα τότε θέλει λάβει.

40 Ἀρ. Ιὸν Ἀφίνω εἰς τὸ κορύτσι τῆς Γελαδάρους τὸ μεγάλο τὸ ὁποῖον κάθεται εἰς τὸ ὁσπῆτι τοῦ Μόκα, ἀνεψιὰν τῆς Χατσίνας γρ. τριακόσια.

Ἀρ. Ιαὸν Ἀφίνω εἰς τὸ Σχολεῖον γρόσια πεντακόσια.

Ἀρ. Ιβὸν Ἀφίνω εἰς τὸ Παρθεναγωγεῖον γρόσια πεντακόσια.

Ἀρ. Ιγὸν Ἀφίνω εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Σωτῆρος γρόσια ἑκατόν.

45 Ἀρ. Ιδὸν Ἀφίνω εἰς τὸ Μοναστήριον τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων γρόσια τριακόσια.

Ἀρ. Ιεὸν Ἀφίνω εἰς τὸν Ἅγιον Νικόλαον τσερίλαβον γρόσια τριακόσια.

Ἀρ. ΙϚ' Ἀφίνω εἰς τὰ ἰδικὰ μας παρεκκλήσια ἥτοι Ἅγιον Δημήτριον, Ἅγιον Ἰωάννην Προδόρομον, Ἅγιον Νικόλαον, Ἅγιον Γεώργιον καὶ Ἀγίαν Παρασκευὴν ἀνὰ γρόσια εἰς ἕκαστον ἑκατόν.

50 Ἀρ. Ιζὸν Ἀν μὲ θάψωσιν ἔμπροσθεν τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ἀφίνω γρόσια ἑκατόν.

Ἀρ. Ιηὸν Ἀφίνω εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων γρόσια ἑκατόν.

55 Ἀρ. Ιθὸν Ἀφίνω εἰς τὴν Βαρσάνουν ἢ ὁποῖα ἀρκετὰ μ' ὑπηρέτησε γρ. διακόσια.

Ἀρ. κ. Ἀφίνω τὸ Μουλάρι μου εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Σωτῆρος.

Ἀφίνω εἰς τὴν Μητέρα μου τὸ ὁσπῆτι μου, ἀμπέλια, χωράφια, βαενια, τσακίρι, μπακόρι, καὶ μετὰ τὸν θάνατόν της θὰ τὰ λάβῃ ἡ πατρὶς διὰ νὰ φροντίζῃ νὰ φέρῃ ἐπιδιορθώσιν εἰς τὰ πηγάδια. ἔτσι νὰ τὰ πωλῇ καὶ νὰ φέρῃ νερὰ εἰς ὅσα πηγάδια δὲν ἔχουν.

Ἀφίνω εἰς τὴν Ἀγίαν Λαύραν τοῦ Ἀγίου Ὁρους γρόσια χίλια.

Ἀφίνω εἰς τὸ Μοναστήριον τῆς Ἀγίας Ἀννης γρόσια ἑκατόν.

Ἀφίνω προσέτι εἰς τὴ μητέρα μου γρόσια πεντακόσια.

Ὅθεν ἐκτελεστήν τῆς παρούσης διαθήκης μου ἀφίνω τὸν εἰρημένον
Γενικὸν Ἐπίτροπον τοῦ Ἀγίου καὶ Ζωοδόχου Τάφου διὰ νὰ διανείμῃ τὴν 65
περιουσίαν μου ἀμερολήπτως. } Λοιπὸν
ὁ ἴδιος Ἐπίτροπος θὰ μὲ κάμῃ ὅλα τὰ ἔξοδα τῆς κηδείας καὶ ἕως τῆς σα-
ράντα. θὰ μὲ κάμῃ δύο σαραντάρια ἕν εἰς τοὺς Ἀποστόλους καὶ ἕν εἰς τὸν
Χρυσόστομον καὶ τρία συλλείτουργα.

Σελ. 3.

Ἐπίτροπε τοῦ Ἀγίου Τάφου μὴ ἔχῃς οὐδεμίαν ὑποψίαν διότι διὰ τὸν 70
Ἅγιον Τάφον θὰ μείνωσι τρία μερίδια τῆς περιουσίας μου· ἕν ἄλλαις λέξε-
σιν, ἕν μερίδιον θὰ διανείμῃς καὶ τρία θὰ σὲ μείνωσι. Ἴδου σὲ φανερόνω
καὶ τὰ ὅσα χρήματα ἔχω κεκρυμμένα εἰς τὸ σπῆτι μου. Ἐπάνω εἰς τὴν παρ-
στιὰ μέσα εἰς τὸν οὐντὰ εἰς δύο τρύπας ἔχω δύο τενεκέδες χρήματα μαζῇ
μὲ τὰς φατούρας· εἰς τὸν ἴδιον οὐντὰν ἑπάνω εἰς τὰς τρύπας ἔχω ἕνα τσοκάλη 75
καὶ μέσα εἰς τὸ τσοκάλη εἶναι τενεκὲς μὲ φλωρία καὶ μὲ τὴ φατούραν. εἰς τὸν
αὐτὸν οὐντὰν ἔχω καὶ πρᾶγμα ἔχω καὶ τὰ τεφτέρια· εἰς τὸ ἀνώγειον ἔχω μιὰν με-
σάνδραν μὲ πρᾶγμα βουλομένην. Εἰς τὸ ἐργαστήριον ἔχω πρᾶγμα ἔχω καὶ χρή-
ματα μέσα εἰς τὸ μοδροῦμι. εἰς τὴν ἄκραν ὅπου εἶναι τὰ κάρβουνα εἶναι
ὁ τενεκὲς μαζῇ μὲ τὴν φατούραν. Σὲ λέγω Ἐπίτροπε καὶ διὰ τὸ νέον πρᾶγμα 80
τὸ ὁποῖον ἔφερα ἀπὸ τὸν πιρλεπέν. δὲν τὸ ἐπείραξα διόλου καὶ θὰ ἔλθωσι νὰ τὸ
λάβωσιν ἐκεῖνοι ἀπὸ τοὺς ὁποίους τὸ ἡγόρασα. Εἰς τὸ ἴδιον πρᾶγμα εἶναι καὶ
ἰδικόν <μου> καθὼς φαίνεται εἰς τὸ τεφτέρι μου, διότι δὲν τὸ ἔχω ὅλου βερεσέ
ἀλλὰ καὶ ἡγορασμένον μὲ χρήματα. σχεδὸν τὸ ἥμισυ τὸ ἔχω μὲ χρήματα κα-
θὼς διαλαμβάνει καὶ τὸ κατάστοιχον. Δὲν χρεωστῶν κανένα παρὰ ἕνα ἔβραϊον 85
ἐκ Καστορίας Καζιάζην κωφὸν ἕως πεντακόσια, ὡς διαλαμβάνει καὶ τὸ κα-
τάστοιχον. ὅσα ὁμόλογα ἔχω καὶ ὅσας σημειώσεις εἰς τὸ τεφτέρι μου εἶναι
ὅλα δίκαια καὶ νὰ τὰ συνάξῃς. Τέλος λοιπὸν ζητῶ συγχώρησιν ἀπὸ ὅλους ἕν
γένει, καὶ κατ' ἑξοχὴν ἀπὸ ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἐπύκρανά ποτὲ ἢ μὲ λόγια
ἢ μὲ ἔργα. Συγχωρῶ δὲ ἀγῶ ἐκ καρδίας ὅσους μ' ἐλύπησαν. ὅθεν γράψας 90
ἰδιοχείρως ταύτην τὴν διαθήκην μου, ὑπέγραψα αὐτήν, προσυπεγράφη δὲ καὶ
παρ' ἀξιοπύτων μαρτύρων, καὶ παραγγέλλω νὰ ἐκτελεσθῇ μεθ' ὅλης τῆς ἀκρι-
βείας.

Ἐν Βογατσικῷ τῇ 20 Αὐγούστου — 69

ἄνδρέας ἀθανασίου κάλλια ἡπόσχομαι τὰ νοθεν ἡδοῦ καὶ ἡ πογραφὴ μου

73. παροσιά· παρυσία. 74. οὐντὰς· ὁ γνωστὸς οὐντὰς, τὸ κατ' ἑξοχὴν δωμάτιον.
78. μεσάνδρα· μεγάλη ντουλάπα ἐντὸς τοῦ τοίχου τοῦ δωματίου, χρησιμεύουσα ὡς ἀπο-
θήκη σκεπασμάτων κρεβατιῶν, ἰδίως δὲ τῶν βελεντζῶν. 79. μοδροῦμι· ὑπόγειον μετὰ
θόλου, θολωτόν.

Οἱ μάρτυρες

- » Χατζή κωστας μαρτιρῶ
 » αθανασις τριανταφίλου μαρτιρο
 » χαράλαμπος αθανασίου μαρτυρῶ
 100 » ὁ ἡγούμενος τῆς μεταμορφώσεως ἰωάσαφ μαρτιρῶ
 » γηρουτο μαρτιρο
 » πάντης χρήστου μαρτιρῶ
 » χρῆστος στρατης μαρτιρῶ
 (ἀπέναντι συνέχεια)

- 105 » Ὁ του αγίου σισανίου ἐπίτροπος Σακελλαριος
 μαρτιρῶ
 » διμος θανασιμ τους μαρτιρο
 » Γ. Α. Καρύδης μαρτυρῶ
 » Χατζὶ Ἀνδριας μουταλιαν μαρτιρω

Εἰς τὸ ἄνω περιθώριον τῆς τρίτης σελίδος ὑπάρχει προσθήκη ὑπὸ τῆς αὐτῆς χειρὸς, τῆς ἰδίας ὡς ὑπογράφει ὁ ἐπίτροπος Σακελλάριος, ἀλλ' ὑπ' ἄλλης μελάνης:

Ἀφίνω εἰς τὸν Μητροπολίτην Σισανίου Κύριον Κον Θεόφιλον γρόσια διακόσια.

8. Πωλητήριον ἐκ Βλάστης τοῦ 1835

- » μὲ τὸ πάρόν μου φανερονο ἔγῳ παπακοστας τοῦ παπα Ἰωάννου πε-
 πέλῃςτὰ ὅτι ἐπούλεσα το ἀμπέλι της ρούτας τοῦ γιανάκι πέλο με τιν θελεσίν
 μου ἀνε<ν>οχλιτον δια γρο: 150: εἰγούν ἑκατον πεννιντα το ὀπὶδν ἔχι γιτον-
 5 νους το ασπάνο μέρος χρίστου κόστα τοῖρβαρι καὶ το κάτω μέρος Χάτζι διμί-
 τρη τὸ δεξιὸν μέρος παπα Ἰῶανις παπα πούλου τὸ ἀριστερὸν νικόλας τζότας
 καὶ διὰ τοῦ τό του δίδο τὸ παρὸν μου εἰς χίρας του γιανάκη νὰ μι γένι
 κἀνῆνὰς μάνις μι τὲ ἀδελφός μιτε πεδί μου μιτε ἄλος συγγενῆς καὶ δια τουτο
 τὸ εδοθί το πάρόν εἰς ἐνδιξιν καὶ βεβέοσιν νὰ ἔχι τὸ κίρος ἐν παντι κριτι-
 ρῶ.
 10 παπακοστας γράφο δια χίρος μου καὶ βεβεόνο τανανώθῆν
 » δημήτριος γραμμ<α> μαρτυρῶ 1835 μαΐου .6.
 » Δημήτριος Θ. σαρακου μαρτιρο
 » Δημήτριος χαριζάνου μαρτυρω
 » παπαγιαννάκης μάρτυρας
 15 » γουλῆς τζοτζι μαρτηρω
 » λιολιος του Θοδορου τζο<τζη> μαρτιρο
 » Κωνσταντίνος: γραμματικὸς μαρτυρῶ
 » αχμετης μαζγανιστις μαρτυρας

- » κοστᾶ διμου μαρτιρο
- » μιτζου καλιτερι μαρτιρας
- » ἀθανάσιος Φακου μαρτιρῶ
- » κοστας παπαγιανι μαρτιρας
- » καρὰ νάσηως μάρτιρῶ
- »
- »

20

Παραπλεύρως ἀριστερὰ τοῦ κειμένου ὑπάρχει ἡ προσθήκη :

Χασάν πουλης ζαμπιτης Μπλατζιου μαρτυρας

9. Δανειστικὸν ἐκ Βογατσικοῦ τοῦ 1839

- » : με το παρὸν φανερονω καὶ ὁμολογω ἔγω ἡ ζωήτζα του τοτα καρη-
δῖ: θεγατερα. ὅτῃ μὲ καμουν χριαν καὶ ἐδανίστικα απο τὴν γιοργινα τουλου
γροσιᾶ: 200: ἡτι διακοσιᾶ καίφαλη καθαρὸν τὰ ὅπια γροσιᾶ ταχομι νὰ
τρεχοῦ τὸν παπὰ καίρατζη ποληζατικᾶ γροσιᾶ: 20: ἡτι ἡκοση: τὸν καθη
καίρατζιν τιν βαζω καὶ αμανετι τὸ μερήδιῶ μου τα πηλὴ σιλουνε τὴν φιτια
τρία μιραδια και τα δίου μιραδια ἡνέ τις ἀδελφης μου τις καιρανοῦς καὶ ταλο
το μιραδι ἦνε τις ἀδελφης μου τις αγνής καὶ ταλο ἦνη δικο μου καὶ το βαζω
αμανετι ἡς τιν γεόργινα τουλου δια πεστοσινη και κανὶς δεν θελη να τιν
ανωχλήσι τῇ γιόργινά τουλου καὶ δια τουτο δινω το γραμα μοῦ ἡς χειρας τις
γεοργινας τουλου δια πεστοσινη καὶ ουτος ὁμολογω 1839: μαηου: 30:
» ἡγω ἡ ζοήτζα μιν νεξεβροντας να γραψω δια χιρος το κοστα ζουπα στεργο
ταλαβα ἡδου καὶ το δακτιλο μου: (*ἀκολουθεῖ ἡ ἀποτύπωσις τοῦ δακτύλου.*)
» ἡγο ἡ κερανοῦ ἡ ἀδελφη τις ζοήτζας μιν εξεβροντας να γραψω
» δια χηρος το κοστα ζουπα στεργω ἡδου καὶ το δακτιλο μου: (*ἀκολουθεῖ ἡ
ἀποτύπωσις τοῦ δακτύλου.*)
» ἡγὸ ὁ κοστας ζουπας γραφο καὶ μαρτιρω ἡμε καὶ βικιλης τις ζοήτζας νανε
καὶ ὅσου τα γροσια ητουτα
» παπα ιωαννης, τοςτα μαριρὸ
» παπαδημήτρις μαρτυρῶ
» παπα πανταζῆς μαρτυρῶ
» παπὰ γιόργις ῥάλη μαρτηρῶ

5

10

15

20

Ἐπὶ τῆς δευτέρας σελίδος :

ηγο ο γιοργης τουλος πο ηχαμε να περνου πο του ανδρεα καρηδη γινεκα
μουν η θηγατερα μου βεκληλην κη τα ελαβα κε δηα τουτου δηνου τη παρουσα

4 κερατζῆς· ἀγωγιάτης ἀλλὰ καὶ ὁ ταχυδρόμος. Βλ. ἀνωτέρω σελ. 125 σημ. 1.
4 πολιτζατικὰ ἢ πολιτζάτικα· Κωνσταντινουπολίτικα.

μου τον ανδρεα καρηδη ητη η γηνεκα μου να μη ζηταγη γηοργηνα τα ελαβα
γρο 200 ετι 200

- 25 γηοργης τουλος τα ελαβα
» παπαγιόργις θεοχάρης μαρτιρω̃
» χρῆστο Μαρκίδης μαρτιρω̃ ότι τὰ ἔλαβεν
» γιοάνις αθανασίου καλουζιόουγλο μαρτιρω̃

Ἐπὶ τῆς τετάρτης σελίδος :

- 30 η̃ ουμόλογία της γιδόργινας τούλου δια τα διακοσια γρο̃ επλίροσα ἡγὸ δ
ανδρέας τῇ: 22: Σεπτεμβρ. 1846

10. Ἐξοφλητικὸν ἐκ Βλάστης τοῦ 1865

Ἐξωφλητικὸν

- « Διὰ τοῦ ὁποίου δῆλον γίνεται ὅτι ἡ ὑποφαινομένη Νούμτα θυγάτηρ
τοῦ Γεωργάκι Νικολάου καὶ τῆς Δέσπως Μιχαήλ, σήμερον τὴν τριακοστὴν
Ἰανουαρίου μηνὸς 1865 » ἐξώφλησα μὲ τοὺς δύο ἀδελφούς μου καὶ Δέσπους
5 Μιχαήλ δι' ὅλα τὰ δικαιώματά μου δῆλ. ἀνάλογον μερίδιόν μου ἀπὸ τὸν
εἰρημένον πατέραν μου, ἀποθανόντα τὸ 1822, ἀπὸ τὸν ἀδελφόν μου Νικό-
λαον, ἀποθανόντα μετ' αὐτὸν ἀπὸ τὴν ρηθεῖσαν μητέραν μου, ἀποθανούσαν
μετ' ἀμφοτέρους αὐτούς, καὶ ἀπὸ τὸν ἀδελφόν μου Μίλον, ἀποθανόντα τε-
λευταίως τὸ 1852, καθὼς λόγου χάριν ἀπὸ σπῆτι, λειβάδια, ἀμπέλια, ἐργα-
10 στήρια, βαταλῆκι τοῦ σπητιοῦ, μ' ἓναν λόγον ἀπ' ὅλα τὰ κινητὰ καὶ ἀκίνητα
πράγματα μὲ γρ. 1000» ἦτοι χίλια γρόσια, καὶ μ' ἓν τετραβάγγελον καὶ ἀπὸ
τώρα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς δὲν ἔχω τὸ παραμικρὸν δικαίωμα νὰ κάμω τὴν παρα-
μικρὰν ἀπαίτησιν, διότι καθ' ἃ εὐρέθη μὲ τα γρόσια καὶ μὲ τὸ ἓν τετραβάγ-
15 γελον, ἐκάμαμεν ἓνας ὑπὲρ τοῦ ἄλλου ἱμπρὰ ἱζιμέτι, καὶ τοῦ λοιποῦ οὔτε ἐγὼ
ἔχω δικαίωμα νὰ ζητήσω τίποτε ἀπὸ αὐτοὺς ἀγρ̃ οὔτε αὐτοὶ ἀπὸ ἐμένα καὶ
εἰς ἔνδειξιν ὑποφαίνομαι

Βλάστη τὴν 30 Ἰανουαρίου 1865.

- » Ἐγὼ ἡ Νούμτα θυγάτηρ τοῦ Γεωργίου Νικολάου καὶ τῆς Δέσπως Μιχαήλ,
μὴν εἰξεύρουσα νὰ γράψω διὰ χειρὸς τοῦ γράψαντος Γεωργ. Γαδῶ, βεβαιώ-
20 νω τ' ἄνωθεν, θέτουσα καὶ τὸν τύπον τοῦ δακτύλου μου. (ἀκολουθεῖ ἡ ἀπο-
τύπωσις τοῦ δακτύλου.)
» Δημητριος παπαιωάνου μαρτυρῶ
» Ἰωάννης Πουλιάδης μαρτηρῶ
» τέγος γιος γε(νος)ταρη μαρτηρο
» μάρκος διμιτρίου μαρτιρό
25 » Γεώρ. Γαδῶ Γράψας μαρτυρῶ.
» ζικους̃ τριανταφιλιο τουπτζι
μαρτιρω
» νασιος καζανηκον μαρτυρο
» τραταφιλο κοστι μαρτιρο
ληολιος δημητριου μαρτηροῦ
αργιρι ζακου ματιρᾶ
διμιτρις νικολαου πγαδος μαρτιρο
ιγου κοστα λαγουροῦ μαρτιρο

10 βαταλῆκι = ἐπιπλα. 14 ἱμπρὰ ἱζιμέτι

11. Μαρτυρικὸν ἐκ Βλάστης τοῦ 1837

φανερὸν τῷ ἀποθανούντῳ Νικόλαου Τόνια

ὅτι ὁ Κίριος Νικόλαος γεοργίου τονια τας 16 : του τρεχόντος μηνός, δεκεμβρίου ἐτος 1837 : ὁ ὅπιος εἰλθεν κατεφθίαν [ἀπ] ἐκ λιβαδιοῦ κε ελικοτιθ' εἰμέρες τρὶς εἰς λαμίαν κεφὲς τὰς 19. του τρεχόντος μινός δεκεμβρίου ἀποθανεν εἰς λαμίαν κε μετὰ τον θανατόν του σκεδὸν καὶ ἕναν μίναν ἔπιτα εἰλθε 5
ὁ ἀδελφός του σόμος με τα επιτροπικὰ γράμματα δια νὰ περιλάβι τα ὅσα χρύματα κε πλάτζικα του ἀδελφού του ὅπου ἐσιχορέθι κε ἐρχόμενος ὁ σόμος εἰς Κοραντίνα ταρέτζα του παρεδόκαμεν τα ὅσα χρύματα ἐβρέθισαν του ἀδελφού του ἐνόπιον τοὺς ἐβρεθέντας Μαρτίρους ὃς κάτοθεν μάλιστα καὶ εἶτον σφραγισμένα ἀπὸ αστινομίαν καὶ εἰεροδικίον κε διμάρχου με τέσερες σφραγίδες κε τα ἐμετρίσαμεν ἐνόπιον τοὺς ἐβρεθέντας ἐβρέθισαν δραχμαὶ ἑκατὸν 10
δέκα ἀριθμὸς 110 : ἀπο τὲς οπίες δραχμὲς ἐφγάλαμεν δραχμὲς εἴκοσι ἀριθμος : 20 : τὰ ἔξοδα τοῦ μακαρίτου εἰς τον θανατόν του ἐξοδεφθῆσαν ἐφγάλαμεν δια το ἀλογον δραχμὲς ἱριάντα πέντε ἀριθμὸς 35 : ὅπου ἔκαμεν ἔξοδον εἰς το 15
χάνι ἐφγάλαμεν τα ἔξοδα τὶς Κοραντούς δραχμὲς δέκα ἀριθμος 10 : ἐφγάλαμεν τελόνιον δια το ἀλογον δραχμὲς πέντε ἀριθμὸς 5 : εἰ σπιες δραχμὲς σινάζοντε ἐφδομίνδα ἀριθμὸς 70 : κὲ ὁ σόμος ἔλαβεν ἀνα χίρας του δραχμὲς : σαράντα ἀριθμὸς 40 : ἀπτὰ μόνον λαβενι ὁ σόμος κε ἔστο εἰς ἐνδιξιν

1837 : [δικεβρίου] φεβροαρίου 27 :

ὁ φίλιπος εἰωάννου γορατζίτις Μάρτιρας 20
δια τὸν ἀγράματον θανάσιν πιλέκα
γράφω ἐγὼ ὁ φίλιπος ἐπιδής εἰ τὸν πάρον
γιάνις γανβρος ζιανάσι πιλεκα

μαρτιρες

Εἰς τὸ ἀριστερὸν κάτω περιθώριον :

γεόργις Καντζελέρι μαρτιρας 25
νικόλας εἰατου μάρτιρας

12. Συμφωνητικὸν ἐκ Βλάστης τοῦ 1825

Δηα το παρώντος δηλων γινετε ὅτι ἰγὼ ὁ υποκάτοθεν γεγραμενος ὅτι ἐσυνφονισαμε με των νικόλαν του τώνια δια τα ἀργαστίρια ὅπου τα ηχαμε μαζί τωρα θελίματικος τα ἐμῖρασάμε ὁ νικολας ὀπίρην το πατάνι καὶ τὴν μίκρι τὴν τριστίλα ὅπου ἦνε μέσα εἰς το πατάνι ἀκομα καὶ τὴν ἀπάνο τριστίλα ὅπου ἦνε ἀπο πάνο τὴν ὁσιν καὶ ἦνε ἡδιος νικοκῆρης εἰς αὐτα ἐγὼ θελιματικος καὶ χροσνούτης με των νικολα ἐπίρα των μίλων καὶ τὴν τριστίλα 5

3 ἐλικοτιθκε· ἐμποδίστηκε, ἔχασομέρησε. 7 πλάτζικα· ρουχισμός κλπ. 8 ταρέτζα· δυσανάγνωστον.

12. 3 πατάνι· κόπανος, διὰ τοῦ ὁποίου ὁμοῦ μετὰ τῆς περιφερομένης τριστίλλας ἦ

ὅπου ἦνε ὀμπροστα εἰς τον μίλων καὶ διν ἰχο οὗτ' ἡγὸ νὰ καριστρίσω εἰς εἰς πατανι τῆς μιγαλῆς τριστιλας ἀκόμα καὶ εἰς την μικρὴν τριστιλα καὶ οὔτε ὁ νικολας εἰς των μίλων καὶ τριστιλα ὅπου εἶνε ὠμπροστα τοῦ νικολο καὶ δηὰ
10 τούτο του δῆδο το γράμα μου ομοῖος ὁ νικος μου δινι αὐτὸς τῷ ἡδίον ποτὲς νὰ μὴν το γίρισώμε εἰς ὅλην μας την ζωὴν καὶ εστο εἰς ἐνδηξην.

1825 Αὐγούστου 1 πλατζι

Ἰωάννης κοκοσῶρ
βεβεόνο τα ἀνοθεν

καὶ αν ἐτίχη καὶ ιρθή ὁ κοτοῦλα ἰγὼ ἰχο νὰ του δόσω το τζιβάσι
15 εγο ο χατζιστεργιος μαρτιρο

Ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ περιθωρίου :

καὶ το αὐλάκη το εχομε μαζί καὶ αν χαλάσι νὰ τὸ φκιανομε μαζί
γοργηνα λουγὴ μαρ μ.ρτιρο.

13. Συμφωνητικὸν ἐκ Βλοάτης τοῦ 1858

Διὰ του παροντος συμφωνητικοῦ Γράμματος δῆλον Γίνεται παρ ἐμοῦ
τοῦ Κότζιος τόνια ὅτι ἐσυμφόνησα με τὸν ἀδελφόν μου Σιόμον διὰ νὰ συν-
τροφεύσομεν εἰς καθε πραγματείαν ὅπου θελήσομεν νὰ καμομεν καὶ ἔχομεν
5 νὰ βαλωμεν ὁ καθείς. ἀπὸ δέκα χιλιάδες Γρόσια. καὶ ὅτι διάφορον δόσι ἂν
τίχη καὶ ζιμιά πάλιν μαζί νὰ εἶναι. καὶ γρόσια ὅπου θὰ βαλομεν θελο τὰ
δουλεύσω ἐγὼ ὁ Κότζιος ὁ δὲ ἀδελφός μου Σιόμος θέλει δουλεύσει εἰς τα
ἀργαστήρια μας καὶ ὅτι κέρδος δόσι ο θεὸς θέλομεν το μράση μαζί ἀδελφικά
καὶ δίδω τὸ παρόν μου Συμφωνητικὸν γράμμα εἰς χεῖρας του καὶ ἐν γράμμα
10 δίδι αὐτὸς εἰς ἐμένα διὰ ἐμπιστοσύνην καὶ ὑποφαίνομαι. τὰ δὲ γρόσια ὅπου
θέλο δόσι τοῦ ἀδελφοῦ μου Σιόμον νὰ ἀπερνούνται εἰς τα ὅπισθεν του γράμ-
ματος καὶ ὅχι εἰς ἄλο μέρος. < ὁ ἴδιος.

1858 ἀπριλίου: 18. Μπλάτζη.

εγο ω κότζιος τώνια ηποφένομε
παπὰ Ἰωάννης μαρτιρὸ

Εἰς τὸ ἀριστερὸν περιθώριον :

ελαβα εγω ο κοτζος απο σιωμον γρο 4000

14. Ἀπόφασις ἐκ Βλάστης τοῦ 1860

Κύριε Νικολάκι

Προχθὲς ὅπου ἦλθεν ὁ Ἀρχιερεὺς μας Κύριος Μελέτιος καὶ ἐδιωρήσα-
μεν τὴν δεκαμελὴ ἐπιτροπὴν, πρώτη δουλεία εἶχαν νὰ κάμουν νὰ ξεφράξουν
τὸ λειβάδι ὅπου ἀφιέρωσαν ὁμαδὸν εἰς τὸ σχολεῖον, τῶρα βλέπομεν ὅπου ἡ
5 ἐπιτροπὴ δὲν θέλει νὰ ἀκολουθήσῃ κατὰ τὴν ἀπόφασιν ὅπου ἔγινεν παρὰ τοῦ
Κυρίου τζιορτζάκη καὶ Κωνσταντ. Πειριδίδη, καὶ τοῦ Πανιερωτάτου Δεσπότη

ντριστελλάς (ξύλον ἐπὶ τοῦ ὁποίου πίπτει ἐξ ὕψους τινὸς ὕδωρ) καθαρίζουν τὰ μάλ-
λινα ὑφάσματα. 6 χοσνούτης; 7 καριστρίσω — καριστερίζω ἀνακατεύομαι.

μας, δια τοῦτο καὶ διορίζομεν χωρὶα ἡμῶν νὰ στείλῃ νὰ ξεφράξουν τὸ ρηθὲν λειβάδιον χωρὶς τὴν παρὰ μικρὰν ἄρρητα καὶ ὅτι ἀκολουθήσει εἴμεθα ὅλον τὸ χωρίον δια ἐπίσημον λόγον καὶ ὑποφαινόμεθα 1860: ὁκτωμ. 24: Βλάτζη.

» διμιτρὺς στιζου	» ζαβeos μεπριλις	10
» γιοργις ζανγγελ' βεκίλις	» μιτρος ρουση	
» σομος τονας βεκίλις	» γηαννης ζιφο	
» εφθιμιος παλιος	» ρουσις μιχάλης	
» νηκολαος παπατωάννου	» γιανη σιανμελι	15
» τουλήκας Χ Χ:	» <θεοχάρ;>ης γουλα	
» τριανταφιλο τοπτζι	» μιχέλη λίτου	
» θιοδορος κουροβιτζις	» μιτρο ζανα	
» κοσταντινος θομελή	» νικολα τελα	
» διμιτρι λουζου	» μιχαλι καλητερι	20
» Αθανασις χριστου	» κοτικας ρουμπουλας βεκίλις	
» γιανις κουλουβου	» Ἀθανάσιος Ἀ. Δερβίς<ης>	

15. Ἐπιστολὴ ἐκ Σιατίστης τοῦ 1811

Τὴν αἰδεσιμότη σου παπὰ κιρ χαρίσι
ταπηνῶς προσκυνῶ

† με το παρῶν μου σου φανερώνω ὅτι ὁ οἰκοκύρις μου ἰωάννης εἶνε ἀσθενῆς τὴ εἶνε ἰ ασθενιά του δὲν ἤμποροῦμε νὰ καταλάβωμε πλευρίτης εἶνε ἢ ἄλλη ἀσθένεια ὥς τώσουν παρακαλοῦμεν βλέποντες το παρῶν μας νὰ κυνή-
σις ευθῆς χωρὶς ἄλλω καὶ μένωμεν εἰς τοὺς οὐρισμοὺ σας

5

1811: μαρτίου προτ: σιάτιστα

γιονοβιᾶ νιὸπληνα προσκυνὸ

καὶ ἐχθὲς ἐστηλάμεν γραφὴν καὶ πρόσμενάμε καὶ στωχάζωμαι ὅτι νὰ μῆν την ἐλαβέτη πλὴν ξανα παρακαλοῦμε χωρὶς ἄλλω νὰ ἐλθῇτε.

10

Ἐπὶ τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς:

† τω αἰδεσιμωτάτῳ παπᾶ

κῦρ χαρίσι προσκυ

νητῶς

Εἰς Κώξαν

16. Συμφωνητικὸν τοῦ Ζωγράφου Χριστοδούλου

Τὸ ζήτημα τῶν ἐπὶ τουρκοκρατίας εἰς τὴν Λυτικὴν Μακεδονίαν ἰδίως ζωγράφων δὲν ἐξητάσθη εἰσέτι ἀρκούντως. Καὶ ὁμως εἶναι ἕνα σπουδαῖον διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς τέχνης καὶ ἰδίως τὴν ἐξέλιξιν τῆς τοιχογραφίας. Εἰς τὴν συλλογὴν τῶν ἐκ Σιατίστης ἐγγράφων τοῦ Πανεπιστημίου ὑπάρχουν πολλὰ, τὰ ὅποια, μελετώμενα καλῶς, θὰ ἠδύναντο νὰ διαφωτίσουν ὠρισμένα σημεῖα τῆς ἱστορίας τῆς οἰκογενείας τῶν Ζωγράφων ἐκ Σιατίστης. Δεῖγμα τούτων ἔστω τὸ ἐνταῦθα δημοσιευόμενον συμφωνητικὸν τοῦ 1875

διὰ τὴν «ζωγράφισιν» τοῦ τέμπλου τῆς ἐκκλησίας Ἀγ. Παρασκευῆς τοῦ Παλαιοχωρίου. Τὸ συμφωνητικὸν ἐγράφη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συμβαλλομένου Χριστοδούλου Ι. Ζωγράφου.

Συμφωνητικὸν

«Ὁ ὑποφαινόμενος Χριστόδουλος Ι. Ζωγράφου ἐκ Σιατίστης ἐσυμφώνησα σήμερον μετὰ τοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Ἐκκλησίας αγίας Παρασκευῆς καὶ λοιπῶν χωριανῶν τοῦ χωρίου Παλεοχώρι Ἐπαρχίας ἀγ. Γρεβενῶν, Καζὰ Βέντζια τὰ ἀκόλουθα.

- 5 α'. Νὰ ζωγραφίσω τὸν Τέμβλον τῆς Ἐκκλησίας τῶν ἀγ. Παρασκευῆς, τὰ μὲν ἄνωθεν τῶν Εἰκόνων ἡμιστροφύλλα σκαλίσματα, ὡς καὶ τὸ λεγόμενον κλήμα καθὼς καὶ τὰ δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν τοῦ τιμίου σταυροῦ τριπυλὰ σανίδια ὡς καὶ τὰς ἀκτίνας τῶν τριῶν ἀψίδων μὲ χρύσομα καθαροῦ βαρ-
 10 λιοῦ, ὅλον δὲ τὸν ἐπίλοιπον τέμπλον μὲ χρώματα διάφορα καθαρά, καὶ μὲ λολούδια ὅπου ὁ τόπος τὸ θέλει, ὁ δὲ Ἐπίτροπος μετὰ τῶν λοιπῶν χωρια-
 15 νῶν νὰ πληρῶνῃ ἀντὶ ἐξόδων καὶ κόπων πρὸς ἐμὲ Γρόσια χιλιάδες δύο, ἀριθ. (2) τὰ ὅποια τὰ μὲν χίλια τριακόσια γρόσια θέλω τὰ λάβῃ ἀντὶ γρο-
 σίων εἰς ἓν Μουλὰρι θυληκὸν ἡλικίας τριῶν ἐτῶν καὶ ἡμίσεως θέλουν δὲ μὴ τὸ παραδώσῃ ὅταν καὶ ἐγὼ δώσω πέραις εἰς τὴν ἐργασίαν μου, ἐν ᾧ ἀπὸ
 15 σήμερον μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅτι συμβῇ εἰς τὸ μουλὰρι τουναντίον, νὰ εἶναι ὑπὸ εὐθνήνῃ αὐτῶν, ἐὰν δὲ τότε δὲν μοι δωσοσι τὸ μουλὰρ ἅφ' οὗ
 20 τελειώσω τὸ ἔργον μου νὰ μὲ μετρώσι γρόσια χίλια τριακόσια διὰ τὴν τιμὴν του. ἐπέσης δὲ καὶ τὰ ἄλλα ἑπτακόσια ἐὰν δὲν μοι μετρηθοῦν μέχρι τέλους τοῦ ἔργου μου νὰ μὲ δώσωσιν ὁμόλογον χρεωστικὸν δι' ὅσα ἐξ αὐτῶν θέλουν
 25 μείνῃ εἰς τὸ ὅποιον νὰ ὑπόσχοντε καὶ τὸν τόκον αὐτῶν δι' ὅσος καιρὸς ἡθελε ἀπεράσῃ.

διὸ δέδωκα τὸ παρὸν εἰς χεῖρας τοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Ἐκκλησίας κυρίου Ἰωάννου Κρικέλη, ὡς καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ιδίων ἔλαβον ἕτερον ὅμοιον καὶ ὑποφαίνομε.

25 τῇ 14 Μαΐου 1875 Παλαιοχώρι.

προσέτι ὑπόσχομε νὰ τοὺς ζωγραφίσω καὶ ἓνα Ἐπιτάφιον με τὴν ἰδίαν ἄνωθεν τιμὴν.
 ὁ ἴδιος.

{ Χριστόδ. Ι. Ζωγράφος
 βεβαιῶν τὰ ἄνωθεν.

Ἐπὶ τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς ὑπὸ τοῦ ιδίου γραφέως :

30 1875 8)βρίου 26 ἔλαβον ἀπέναντι τῶν ὀπισθεν Γρόσια 254 ἥτοι δια-
 κόσια πενήντα τέσσαρα. Χριστόδ. Ι. Ζωγράφος.

Ἐλαβον καὶ τὸ μουλὰρ διὰ γρ. 1300 χίλια τριακόσια.

Χριστοδ. Ι. Ζωγράφος

Ἐλαβον μίαν λίραν ὀθωμ. Γρ. 128 ἑκατὸν ἥκοσι ὀκτῶ.

ἔλαβον σιτὰρι κοιλὰ τέσσαρα » 100 ἑκατὸν.

Δεξιλόγιον

Τὸ λεξιλόγιον τοῦτο ἀφορᾷ κυρίως εἰς τὰ ἔγγραφα ἀπὸ σελίδος 298 μέχρι 318.

Οἱ μεγάλοι ἀριθμοὶ δεικνύουν τὴν σελίδα, οἱ δὲ μικρότεροι τὸν ἐκάστοτε στίχον τοῦ ἔγγραφου.

Ἄγ. Μαύρα 280, 21
Ἄγώρα τιν. 300, 78
ἀγρ(όσι) 314, 15
ἀδιάθετος νομ. 309, 5
Ἀθανασίου Δημ. 309, 28
Ἀθανασίου Χαράλ. 312, 99
ἀλατζίας 299, 36
Ἀλιξίου 303, 6
Ἄνθιμος Ἰβηρίτης Ἐπίσκ. Ἐλαίας 281, 283, 13
ἀντερὶ 305, 15, 18. 306, 4. 5, 6
ἀντερὸ 299, 34
ἀπλᾶδες 304, 37
ἀργαστήρι 315, 2
ἄργητα 317, 8
Ἀργυροῦ τιν. 307, 27
Ἀριστάρχης Νικόλ. 281, 284
ἀρμάτα 308, 49
Ἀρμενούλης Νικ. 301, 6
ἀσλάνια 303, 9
ἀτλαξέινος 303, 22
ἀτλάξι 301, 20
Ἀχμέτης Μαζγανίστης 312, 18

βαένι 310, 57
βαραβάκι 318, 8
Βαρσάνους τιν. 310, 33. 54
βαταλήκι 314, 10
βεκίλης 313, 22. 317, 11, 12, 20
Βενιαμὶν Κοζάνης 284
Βέντζια 318, 4
βρακόζουνες (καὶ βρακοζῶνες) 304, 39. 305, 26. 307, 12

Γαδῶ Γεώργ. 309, 29. 314, 19. 25
Γελαδάρου 310, 39

γεοργάνια—γιοργάνια 300, 60. 302, 40
Γιανοβιά—Γιονοβιά 298, 6. 317
γιάμπολη 304, 36. 306, 40. 307, 19, 21
γιαννιώτικος 305, 17
γιοργάνι—γεοργάνι 300, 60. 302, 40
Γηρουτο (;) 312, 101
γιτζιόνια 304, 38
Γιονοβιά—Γιανοβιά 298, 6. 317
Γιοάννης 314, 28
Γιοργίνα 313, 2, 9, 10, 24, 30. Γοργίνα 316, 17
Γκάγια Αἰκ. 310, 37
Γκάλτσα τιν. 310, 35
γκιζί (γγιζί) 301, 26. 305, 23
Γκομπέρι 300, 61
Γκορέντζη τιν. 308, 7
γκούμι (γκιούμι) 303, 19. 306, 43. 307, 24
Γοργίνα—Γιωργίνα 316, 17
Γορατζίτης Φ. 315, 20
Γῶγος 309, 27

Δελβῖνον τιν. 280, 16
Δερβίσης Ἀθ. 317, 21
διαθητικὸς 308, 18
Διονύσιος Ἡρακλείας 282, 11, 12
Δούκας Χ. Μιχάλης 304, 49
Δούκινα 307, 38
Δριαβνοῦ 310, 35

εἴκουσ' 305, 24, 25. 306, 36, 44
Ἐλαία των. 281. 282, 12
ἐλικάκια 301, 19
ἐλισσιτίθηκε 315, 3
ἐπιστιμάλι—πιστιμάλι 305, 27. 28
ἐτζέμικος 298, 31

Ζαβαῖος 317, 10
 Ζαγγέλης 317, 11
 Ζάκου 314, 25
 Ζάννα Γιανοβιά 317, 17. 298, 6
 Ζιγούρης Μιχ. 304, 52
 Ζίκους 304, 52
 Ζίφος 317, 12
 Ζούπας Κ. 313, 11, 14
 ζυγί (=ζυγά) 303, 16, 17
 Ζωγράφος Ἰω. 308, 51
 Ζωγράφος Χρ. 318, 2
 Ζωήτσα 313, 1, 11, 13

Θεόφιλος Κοζάνης 294
 θηλύκια 299, 44
 Θιόδωρος 317, 17
 Θουώκ Γ. 302, 52
 Θωμελής Κ. 317, 18

Ἰάκωβος Θεσβήνης 294
 Ἰάκωβος Κασανδρείας 282, 12
 Ἰάκωβος Ναυπάκτου 280, 16
 Ἰάτος (Γιάτος) Ν. 315, 26
 Ἰερόθεος Χαλκηδόνος 282, 12
 ἱμπρά ἱξιμετι 314, 14
 ἱμπρίκι 300, 65. 306, 45. 307, 24
 Ἰωακεῖμ Λευκάδος 280, 17
 Ἰωαννίκιος Χειμάρρας 280, 16
 Ἰωσήφ Θεσβήνης 284

καδιφέινος 305, 7
 Καζάνικος 314, 21
 Καζιάζης 311, 86
 Καϊλαρίων Ἐπισκοπὴ 294
 καλέμι 303, 20
 Καλιντέρης Μ. 313, 20. 317, 19
 Κάλλιας Ἀνδρ. 311, 94
 καλπάκι 298, 27. 304, 37
 Καλουζιόουγλος 314, 28
 καναβουτζιά 299, 48
 κανουβουπατζιάν κουναβοπατζιάν 299,
 50. 303, 25
 Καντζελλέρης Γ. 315, 25
 Καρανάσιος 313, 23

καρπίνια 308, 46
 καρτόνι 305, 21
 καρτονίσιοι 305, 21
 Καρύδης 312, 108. 313, 1, 21, 24
 Καρύτικος 307, 27, 28
 κατακόρφους 305, 15, 16
 κατάστοιχον 311, 85, 86
 κελήμι 302, 41
 Κεραμαργεῖο τπν. 298, 19
 Κερανοῦ 313, 6, 13
 κερατζής 313, 4, 5
 κινητὸς 306, 32, 38
 κιταλί 305, 18, 19
 κίτερνος 305, 16
 κλειδώματα 306, 31
 κλήμα 318, 7
 κλωνάρι 303, 14
 Κόκκαλου τὸ Γεφύρι τπν. 298, 18
 Κοκκοσώρης 316, 12
 κοντογούνι 303, 26
 Κοραντίνα τπν. 315, 8, 15
 κοσσές 298, 23
 κουκολι 304, 38
 Κουλούβου Γιάννκο 317, 21, 27
 κουναβοπατζιάν 299, 50. 303, 25
 Κουροβίτζης 317, 17
 Κρικέλης Ἰω. 318, 23
 κριμέτζικος 305, 6. 307, 33
 κριπίνια 308, 46
 Κριτόπουλος Παν. 300, 74
 Κύριλλος Νεοκαισαρείας 282, 12
 Κυρινάσιος 301, 5
 Κώτζιος 316, 2, 6, 12, 15. 309, 22
 Κώτικας 317, 20
 Κωτούλας 316, 14
 Κώτσιος 309, 22. πρβ. Κώτζιος

Λαγουροῦ 314, 26
 Λάξαρς 303, 6
 λαιμεριά—λαιμεριά 298, 26. 301, 18. 305,
 29. 307, 14
 λαχορί 308, 43
 λεγγέρι 303, 19
 λεγένι 302, 42. 306, 45. 46
 λεμπεκές 305, 22, 23

λεμπαντές—λιμπαντές 301, 24. 305, 22, 23
 λέστρα 305, 16
 λεῦνι 300, 65
 Λιβάνι τιν. 315, 3
 Λιγνός Δ. 302, 50
 λιένι 303, 19
 λιμπαντές—λεμπαντές 301, 24. 305, 22, 23
 Λιόλιος 312, 16, 24
 Λίτος Μ. 317, 16
 Λουγής 316, 17
 Λούζου Δ. 317, 19
 λουντίνι 299, 55. 302, 34
 λουψιάνικος 299, 38

μαγλίκι 298, 30. 306, 38
 Μαγούλα τιν. 303, 20
 Μαζάνικος 314, 22
 Μαζγανίστης Ἀχμέτ 312, 18
 μαλαγματένιος 306, 35
 Μάνου Γ. 304, 51
 μαλαματοκούκκια 303, 15
 μανις (;) 312, 7
 Μαρκίδης Χρ. 314, 27
 μαχραμᾶς—μαχριμῆς 305, 27, 28. 308, 47
 Μεγδάνις Δημ. 302, 49
 Μεπρίλιστα 317, 10
 μεσάλα 302, 41. 305, 26. 307, 11
 μεσάνδρα 311, 77, 78
 μεσοχκερλέδες—μισοχκ. 307, 32
 μῆλον (άντερι) 306, 6
 Μῆτρος 317, 11, 17
 Μίλος 314, 8
 μιντέρια 305, 21
 μιράδι 312, 6, 7
 Μισιόπουλος Κ. 309, 28
 μισοχκερλέδες—μεσοχκ. 307, 32
 Μίχος 308, 9
 Μόκας 310, 40
 μόρι 299, 48
 μοσχάλι—μουσχάλι—μουτχάλι 298, 20.
 303, 1. 306, 36
 μουσχάλι—μοσχάλι 298, 20. 303, 1.
 306, 36
 Μουταλιάς 312, 109
 μουτχάλι 298, 20. 303, 11. 306, 36
 Μπακάλης—Βακάλης 310, 24

μπακέρι 302, 42
 μπακόρι 310, 58
 μπακούρι 303, 18
 μελιτζίκι 298, 25
 Μπέλο 312, 2
 μπέτζικος—μπίτζικος 305, 9, 12
 μπιλιντζέκι 306, 35
 μπίτζικος 305, 9, 12
 μποδορούμι 311, 79
 μπότηζικα 306, 47
 μπρούσινος 299, 57, 58

Νάσιος 314, 22
 Νάτσιος 301, 7. 302, 53, 54
 Ναούμινα 304, 2
 νάχι 298, 17. 301, 14
 Νεόφυτος Δέρκων 282, 12
 Νέτσιος 310, 33
 Νικολός Δ. 304, 47. 316, 9
 Νούμτα 314, 1, 17
 Νούσκητα 314, 26
 νταμπίνι 299, 49
 Ντάνα Σάνα 307, 39
 νταπχανές 305, 17, 18
 νταραϊ 305, 14
 νταριμῆς 298, 28
 ντουλαμᾶς 299, 40. 303, 22
 ντουνούμι 306, 46, 47
 Ντραβοντάνιστα τιν. 301, 5
 ντριστελλά—τριστελλά 315, 4, 6, 8, 9
 Ντσιτόκος 310, 30
 Νυμοδώρα 306, 1

ξιστοίχι 308, 51

Ὅστροβου Ἐπισκοπὴ 294
 οὐντᾶς 311, 74, 77

Παῖσιος Ραδοβισδίου 290, 16
 Παλαιχωρί 318, 3, 25
 Πάλιος Εὐθ. 317, 13
 Πάντης Χρήστου 312, 112
 παντελές 301, 9

παρακώρη 301, 6
 παρσιὰ 311, 73, 74
 πατάνι 315, 3, 4
 πατζιάν 303, 24, 25
 Πέλος Γιάν. 312, 2
 Πεπέλιστα τπν. (ν. Νάματα) 312, 2
 πέρα 308, 49
 περατινός 304, 33
 πεσκιούνι 304, 37
 πεστοςύνη 313, 8, 10
 Πετριδης 316, 6
 Πιλέκας Θ. 315, 21, 23
 Πιρλεπές 311, 81
 πιστιμάλι 305, 27, 28
 πλάτζικα 315, 7
 πλουσιόδωρος 298, 13
 ποκρόβι 304, 36. 306, 40
 πολιτζάτικος 311, 4. 313, 4
 ποντίκι 301, 28
 ποτίς 316, 10
 Πούλης Χασάν 313, 25
 Πούλος 312, 5
 πρασιοβινό 304, 32
 προικοδοσία 301, 11
 προσκέφαλο 302, 39. 304, 34

Ραδοβίσδιον τπν. 280, 16
 ρέϊζα (;) 315, 9
 Ράλλης 313, 20
 ρεσιμές 303, 14
 ρομπιέδες 307, 34, 35
 ρομπίνι 298, 25
 Ρούμπουλας 317, 20
 Ρούσης Μητρος 317, 11, 13
 Ρούτα 312, 2

σαγιᾶς 299, 41
 σαμουροπατζιάν 299, 47
 Σάνα 307, 39
 σαντίνα 301, 27
 Σαράκου Δ. 312, 12
 σελβέτες 305, 26, 27
 σερχατερι 305, 30. 306, 30
 σιάλι 299, 36
 σιάμ 305, 19

Σιαμέλης 317, 14
 σινι 306, 43. 307 25. 308, 49, 50
 σιντζάπια 303, 26
 σιντζίφια 303, 26
 σίπι 299, 34, 47
 σίτα 303, 10
 Σιδῶμος 308, 8. 316, 2, 6, 10, 15
 σκαλίσματα 318, 6
 σκέπη 300, 67
 σκουρτέκα 301, 28
 σκουφούνια (σκουβοούνια) 302, 32, 37
 σκουρτέλλα 301, 28
 Σουλτάνα 303, 5
 Στάμκος Κ. 298, 1
 σταμπόλ 305, 13
 Στίζου Δ. 317, 10
 στρίμφια 308, 45
 Στρώμνιτσα 281 κέξ.
 συντρόφια 303, 29. 306, 10
 Σῶμος 315, 6, 7, 18. 317, 12

Τακιατζής Γ. 302, 51
 ταμπακέραλη 307, 42
 Τάρης 314, 23
 ταῦλες 307, 11
 Τέλας Ν. 317, 18
 τελώνιον 315, 16
 τέμβλον (τέμπλον) 318, 5
 τεπές 306, 37
 τζεμπές—τζιμπές—τζομπές—τζουμπές—
 τζιουμπές 299, 47. 305, 6, 7, 8
 τζεργτζάφι—τζεργτζέφι 306, 39, 42
 Τζήνω Ναούμινα 304, 2
 τζιβάσι 316, 14
 τζιμπές 305, 6. πρβλ. τζεμπές
 τζιντζιόνια 298, 32
 τζιπέϊνα 304, 30
 τζιπουνία 303, 22
 τζιουμπές 299, 47. πρβλ. τζεμπές
 τζιταρι 305, 14
 τζιτζικλιά 299, 35
 τζομπές 306, 7, 8. πρβλ. τζεμπές
 Τζότας Ν. 312, 5
 Τζότζης 312, 15, 16
 τζουμπές 305, 6. πρβλ. τζεμπές
 τιπές 308, 46

Τόνιας (Τόνας) 308, 1. 309, 22. 315, 1,
2. 316, 2, 12. 317, 12
τοπινί 307, 26
Τοπτζής—Τουπτζής 314, 26. 317, 16
Τότας 313, 1, 17
Τουλήκας 317, 15
Τούλος Γ. 313, 2, 9, 10, 21, 26, 30
Τούρβαρις Κ. 312, 4
τριστελλά (ντριστελλά) 315, 4, 6, 8, 9
τσακίρι 310, 58
τσαρτσάφι—τσιαρτσιαφι 306, 39. 302, 41
Τσερίλαβος 310, 46
τσοκάλι 311, 75, 76
τσοτίκο 300, 62

υποκρόβι (ποκρόβι) 306, 40

Φάκου 'Αθ. 313, 21
φέρμελη 301, 25
φερετζές ἐγγιούρ 299, 51. 306, 3
φερτζέλι—φορτσέλι—φουρτζέλι 300, 63.
306, 39

Φιλόθεος (;) Κοζάνης 294
φίρτες 299, 45. 302, 31
φλωρία 303, 10
φορτσέλι 300, 63
φουρτζέλι 300, 63. 306, 39

χαβλί 305, 27, 28
χαρανί 303, 18. 306, 43. 307, 25
Χαριζάνου Δημ. 312, 13
χάρτζια 305, 4
Χασάν Πούλης 313, 25
χασέϊνος 303, 22
χαταένιος (χατέϊνος) 303, 23. 304, 35
χαταί 303, 26
Χατζηανδριάς 312, 109
Χατζηκώτζης 303, 5
Χατζημυχάλης Δούκας 304, 49
Χατζηπέϊος 300, 78
Χατσίνα 310, 40
Χειμάρρα πιν. 280, 16
χοσνούτης 316, 6
Χρούπιστα πιν. 310, 23
χωριανός 318, 10

Προσθήκη. 304, 38 *γουνιασμένο με γιτζιόνια*· γουν. με κουνάβι κατωτέρας ποιό-
τητος. 300, 61 *γκομπέρι τσοτίκο*· τζομπές κοντός (ξώτικος; τσοτύλικος; τσόγιнос;).
298, 20 κ. ἄλλ. *μουντάλι - μουνσχάλι* (μ' σκάλ')· ειδική μονάς βάρους ζυγίσεως μαργα-
ριταριῶν, ἣ ὁποία ἀναλογεῖ πρὸς 1 1/2 δράμι καὶ ἤρκει διὰ μίαν σειρὰν μαργαρ. ἐνὸς
περιδερίου. 299, 49 *νταμπίνι - ντάμπι*· τὸ αὐτό; 316, 6 *χοσνούτης (χοσνούτις)*· εὐχα-
ριστημένος.

Διόρθώσεις. Σελ. 285 στίχ. 9 ἀντὶ *10ην* *Αὐγούστου* γράφε *23 'Ιουλίου*.

Α. ΣΙΓΑΛΑΣ